NAŠ TEDNIK

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXIII. / ŠTEVILKA 7 CELOVEC, DNE 11. FEBRUARJA 1971 CENA 2.50 ŠILINGA

Seja osrednjega odbora Narodnega sveta

Osrednji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev je 5. februarja prvič v novem letu zasedal. Na dnevnem redu je bila temeljita presoja narodno-politične situacije po jesenskih dogodkih in po razgovoru osrednjih organizacij s kanclerjem Kreiskim. Izčrpno je predsednik poročal o razvoju okoli slovenske kmetijske šole. Odborniki pa so tudi razpravljali o volilni odločitvi v letu 1971 (predsedniške volitve in volitve v kmetijsko zbornico). Soglasno je bilo izrečeno mnenje, da je treba odločnega nastopa za dosego vseh pravic, ki so mednarodno zajamčene koroškim Slovencem.

Velikovec - Völkermarkt

V ponedeljek zjutraj so opazili ljudje v Velikovcu ponovno slovenske krajevne napise. Ne samo to, pojavile so se tudi parole, letaki, napis na spomeniku vojnim žrtvam („VÖLKERMARKT NAZI-NEST). Na cestah so ležali letaki, ki so opozarjali na nevarnost novega vala nacifašizma na Koroškem.

Val ogorčenja je povzročil predlog, naj bi postavili spomenik vojnemu zločincu, krvniku koroških Slovencev, „nacističnemu vamparju" Maier-Kaibitschu. Napisi, ki so se pojavili tudi na cestnem prehodu skozi velikovško trdnjavo, a prav tako na cestnem opornem zidu južno od Drave (kraj mosta, dobrloveška občina) obsojajo način koroške politike, žigosajo germanizacijo in zapostavljanje koroških Slovencev. Na opornem zidu južno od Drave je zraven obrnjenega Hitlerjevega križa še napis „SIMA".

To je že četrta tovrstna akcija na južnem Koroškem v zadnjih štirih mesecih (dvakrat oktobra, sredi decembra in sedaj). Vsakdo se sprašuje, če je bila umestna. Mnogi se zgražajo, češ Slovenci zahtevajo preveč. Metoda te akcije se razlikuje od prvih akcij, ki so služile dopolnjevanju napisov.

A celemu svetu je jasno, da smo koroški Slovenci v trdem narodno-obrambnem boju. Borimo se za lastni narodni obstoj. Uradna politika nam do zdaj ni dala nobene oprijemljive opore, nobena poteza oblasti ni merila v prepoved Slovencem do skrajnosti sovražnim organizacijam. Zloglasni Heimatdienst je celo zahteval v oktobrski številki svojega glasila „Ruf der Heimat" iztrebljenje koroških Slovencev. **Oblasti nimajo nobenega vzroka, da bi prepovedale to organizacijo. Čeprav bi morale to storiti po državni pogodbi. Isti Heimatdienst je startal zadnje dni v velikovškem okraju poskusni „Volksbegehren", torej ljudsko glasovanje, ki ima za zahtevo ugotavljanje koroških Slovencev. Torej ugotavljanje, ki so ga zavrnili najvišji predstavniki dežele, npr. Sima in Suchanek, a tudi kancler Kreisky.** Vendar je deželni glavar govoril pri dvojezičnih krajevnih napisih o neke vrste ljudskem glasovanju, kajti treba bi bilo ugotoviti, koliko Slovencev je v tistih krajih ...

Preden oblasti obsojajo ljudi, ki so započeli zadnjo akcijo, naj si pošteno sprašajo svojo kosmato vest. **Naj pa tudi pomislijo in se zavedajo tega, da niso ukrenile prav ničesar, ko smo bili in smo še tarča mi koroški Slovenci. Šentruperški spomenik žrtvam nacističnega divjanja, odtrgani dvojezični napisi, nepretrgano zapostavljanje in zasmehovanje našega naroda, fizični napadi na koroške Slovence ... Vse stvari, pri katerih ni bilo nobenega sodnika, ker se pač ni našel noben državni tožilec.**

OBJAVA

Ravnateljstvo Državne gimnazije za Slovence sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za prosveto in umetnost letos prvič odpadejo sprejemni izpiti za vstop v 1. razred gimnazije za vse učence 4. razreda ljudske šole, ki so sposobni za vstop v glavno šolo kategorije A (Klassenzug A). Te učence naj bi starši prijavili za sprejem na gimnazijo že takoj po končanem 1. semestru tega šolskega leta v času od 15. do 27. februarja 1971. Ob prijavi je treba predložiti spričevalo 1. semestra.

2. Učenci, ki bi po 4. razredu ljudske šole mogli vstopiti samo v glavno šolo kategorije B (Klassenzug B), bodo morali delati sprejemni izpit za vstop v 1. razred gimnazije. Ti sprejemni izpiti bodo verjetno 1. in 2. julija 1971. Prijave za te sprejemne izpite je treba napraviti vsaj do 30. junija 1971.

3. Za vstop v višje razrede gimnazije je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem na gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Poleg spričevala za 1. semester je za prijavljenega učenca treba še predložiti rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Dr. Pavle Zablatnik
ravnatelj

„Vollinhaltlich entsprochen"? - nikakor ne!

Narodni svet koroških Slovencev je 27. oktobra 1970, torej pred skorajda štirimi meseci, skupno z Zvezo slovenskih organizecij na Koroškem naslovil na gospoda notranjega ministra Röscha pismo, v katerem opozarja na oktobrsko številko Heimatdienstovega glasila „Ruf der Heimat", ki zahteva v nepodpisanem članku odmiranje koroških Slovencev. Opozorili smo gospoda notranjega ministra na dejstvo, da je taka dejavnost po členu 7 avstrijske državne pogodbe prepovedana. Člen 7 pogodbe se v petem odstavku glasi:

„Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati."

Prosili smo gospoda notranjega ministra v omenjenem pismu za ustrezne ukrepe.

Ker minister Rösch ni odgovoril, smo objavili pismo v eni izmed prejšnih številk Našega tednika.

Medtem so trije slovenski študenti (Smole, Warasch in Wedenig) sami naznanili Kärntner Heimatdienst oz. odgovornega predsednika in urednika.

Poročali smo, da je državni tožilec preiskavo ukinil zaradi tega, ker ni dokazov za kazensko dejanje. To je bilo pred nekaj tedni. Že tedaj smo se vprašali, kaj da mora Heimatdienst zakriviti, da vidi oblast povod za preiskavo. Ali mora ubiti kakega koroškega Slovenca? Ko je pred leti tedanji predsednik in glavni urednik Našega tednika dr. Valentin Inzko dejal, da je Hematdienstova dejavnost naperjena proti avstrijskim državnim interesom, je prišlo do procesa. Dr. Inzko je bil obsojen. Danes, ko je tistemu Heimatdienstu zrasel greben tako daleč, da si upa zahtevati duhovni genocid koroških Slovencev, pa baje ni dokazov.

Vendar s tem storija še ni končana. V zadnjih dneh je minister Rösch le odgovoril na našo vlogo z dne 27. oktobra. Pismo prinašamo v celoti in nespremenjeno:

REPUBLIK ÖSTERREICH
Der Bundesminister für Inneres
Zl. 1311-BM/71

Wien, 4. Februar 1971

An den
Rat der Kärntner Slowenen

Viktringer Ring 26
9020 Klagenfurt

Sehr geehrte Herren!

Zu Ihrem Schreiben vom 27. Oktober 1970 teile ich Ihnen mit, daß gegen den Obmann des »Kärntner Heimatdienstes« Heribert JORDAN, 6. 3. 1902 geb., und gegen den verantwortlichen Redakteur des Blattes, Friedl (Friedrich) KOHLER, 17. 1. 1913 geb., wegen des von Ihnen angeführten Artikels im Mitteilungsblatt des »Kärntner Heimatdienstes«, »Ruf der Heimat« Nr. 14 vom Oktober 1970 die Anzeige wegen Verdachtes nach § 302 StG. bei der Staatsanwaltschaft Wien erstattet worden ist.

Diese Anzeige unter Zahl 1 St 49555/70 der Staatsanwaltschaft Wien wurde am 10. Dezember 1970 gemäß § 36 Pressegesetz der Staatsanwaltschaft Klagenfurt abgetreten.

Ihrem seinerzeitigen Ersuchen ist somit vollinhaltlich entsprochen worden.

Mit den besten Grüßen
Dr. Otto Rösch, l. r.

Imamo ob tej več kot groteskni situaciji samo dvoje vprašanj:

1. Ali meni gospod notranji minister, da je z opozorilom na privatno iniciativo, katere iniciatorja v pismu celo zamolči, res „v polni meri zadostil" naši svoječasni zahtevi po prepovedi organizacije, ki je očividno naperjena proti slovenski narodnostni skupnosti?

2. Ali gospodu notranjemu ministru ni znano, da je državni tožilec v Celovcu (ki je — to le mimogrede — vezan na navodila pristojnega ministrstva) preiskavo ukinil že pred tedni „mangels an Beweisen"?

Koroški Slovenci imamo vsekakor pravico, da na ta vprašanja dobimo zadovoljiv odgovor.

Narodni svet kor. Slovencev je zaradi tega naslovil na notranjega ministra ponovno pismo.

V Ljubljani izšla knjiga „Koroška znamenja"

V posebni tiskovni konferenci je založniško podjetje „Delo" v Ljubljani predstavilo novinarjem pravkar izdano knjigo „Koroška znamenja", ki jo je pripravil Jože Šircelj in ki v obliki tekoče pripovedi, pogovorov in intervjujev podaja podobo „današnjega in jutrišnjega dne koroških Slovencev". Knjiga velikega formata je bogato opremljena s črno-belimi in barvnimi slikami, ki sta jih posnela Egon Kaše in Joco Žnidaršič. Pomemben je tudi zemljevid južne Koroške s slovenskimi in nemškimi krajevnimi imeni.

Slovenski oddelek celovškega radia bo prinesel v torek, 16. februarja, ob 13.45 v novi oddaji „OBISKALI SMO" reportažo o slovenski kmetijski šoli v Podravljah.

Tretja fronta v indokitajski vojni

Južnovietnamska vlada je v ponedeljek objavila, da so njene čete, 20.000 vojakov, pod zaščito topniškega ognja in bombardiranja ameriških letal izvedle začasno zasedbo ozemlja v južnem Laosu, da bi na ta način pretrgali Hošiminhovo pot. Pred napadom so odprli strahovit topovski ogenj, nakar je ameriško letalstvo začelo bombardirati področje Khe Sanga, kamor so vdrli sajgonski vojaki. Cilj teh operacij je onemogočiti komunističnim silam oskrbovanje njihovih enot v Juž. Vietnamu in Kambodži. V teh operacijah ni nobehnih ameriških vojakov. Združene države Amerike se omejujejo le na oskrbovanje in prevažanje sajgonskih vojakov s helikopterji ter na bombardiranje sovražnikovih postojank.

Vzporedno z invazijo sajgonskih sil je začela tudi laoška vojska ofenzivo proti komunističnim silam Patet Laa, da bi jih stisnila med dvema ognjema.

Ky zahteva napad na Severni Vietnam

Južnovietnamska vojska v južnem Laosu je naletela v torek na močan odpor severnovietnamskih komunistov. Navkljub temu se njihovo prodiranje nadaljuje. Zaplenili in porušili so številna komunistična skladišča municije. Južnovietnamski predsednik Ky je v torek izjavil, da bi se vojaški uspeh proti komunističnim oskrbovalnim potem v Južnem Vietnamu in Kambodži pokazal šele tedaj, če bi južnovietnamska vojska napadla direktno Severni Vietnam in tam uničila komunsitična oporišča.

Novi obrambni minister

Novi avstrijski obrambni minister je general **Karl Lütgendorf.** Doslej je bil Lütgendorf vodja izobraževalnega oddelka pri obrambnem ministrstvu. Zvezni kancler dr. Kreisky je imel težave, predno je dobil dovoljenje za imenovanje tega generala.

Švicarke bodo volile

V nedeljo se je 621.403 švicarskih volivcev izreklo za volivno enakopravnost žena, proti je glasovalo 323.596 volivcev. Nasprotniki ženske volivne pravice so imeli večino v šestih od 25 švicarskih kantonov.

Narodni svet o velikovški akciji

Narodni svet koroških Slovencev vidi v uresničitvi člena 7 Avstrijske državne pogodbe pravico, ki koroškim Slovencem gre. Najnovejše akcije v Velikovcu in v Dobrli vesi pa so deloma osebna obrekovanja mrtvih in živih oseb, ki jih kot politični argument za dosego zajamčenih pravic obsojamo in odklanjamo. Grožnje in nasilna dejanja niso ustrezne metode za dosego popolne enakopravnosti.

OD TEDNA DO TEDNA

DR. DRAGO ŠTOKA PRI TRŽAŠKEM PREFEKTU

Tržaški prefekt dr. Cappellini je sprejel deželnega svetovalca Slovenske skupnosti dr. Štoko in se z njim zadržal v daljšem razgovoru. Dr. Štoka je prefekta seznanil z raznimi aktualnimi problemi, ki zadevajo pobliže slovensko prebivalstvo. Posebej je bil govor o razlaščanju in zaposlovanju domače delovne sile v tovarni Grandi Motori v Boljuncu. Dr. Štoka se je dotaknil tudi problema povrnitve priimkov v izvirno slovensko obliko.

AKCIJA ZA SAMOSTOJNI SLOVENSKI TV PROGRAM

Deželni svetovalec Liste Slovenske skupnosti dr. Štoka je te dni vložil na deželno predsedstvo vprašanje, v katerem priporoča deželnemu odboru, naj posreduje v Rimu, da bi odgovorne oblasti uvedle avtonomni televizijski program v slovenščini, ki bi bil raztegnjen na tržaško, goriško in videmsko pokrajino in ki bi obdeloval kulturne, socialne in ekonomske probleme slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

SINDIKATI ŠTAJERSKE IN SLOVENIJE ZA DOBRE ODNOSE

Zveza sindikatov Štajerske in Slovenije sta sklenili zoperstaviti se vsem poskusom, da se negativno vpliva na dobrososedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. V zvezi s tem sta sindikata Štajerske in Slovenije odločno obsodila vse ekstremistične izpade, ki bi se pojavili v katerikoli obliki, je poudarjeno v skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno po razgovorih med predstavniki obeh organizacij na sestanku v Gradcu.

TITO MARCA V ITALIJO

Obisk jugoslov. predsednika Tita v Italiji bo po vsej verjetnosti v prvih dneh marca. Dobro obveščeni rimski krogi so potrdili te vesti, ki so najprej prišle iz Beograda. Za sedaj še ni uradnega potrdila, vendar pa istočasno nihče obiska tudi ne zanika in je samo rečeno, da točen datum še ni dogovorjen.

Italijanski podtajnik ministrstva za zunanjo trgovino posl. Belci je v Tolmeču govoril mladim krščanskim demokratom o italijanskih in evropskih perspektivah ter uvodoma razpravljal o evropski politiki.

V tej zvezi je omenil pogodbe, ki jih je skupnost podpisala s stretjimi državami in med njimi še zlasti pomembno pogodbo z Jugoslavijo.

Z Jugoslavijo je očitno koristno razvijati dvostranske odnose glede pristanišč, trgovine, turizma ter industrijskega in znanstvenega sodelovanja. Za iste perspektive je zainteresirana tudi Avstrija.

Zaradi tega je izredno pomembno ustvariti evropsko področje sodelovanja treh držav, ki imajo različne mednarodne pozicije (Italija, Avstrija in Jugoslavija), ki pa med seboj prijateljsko sodelujejo in ki prispevajo k pomirjenju in k izboljšanju odnosov med bloki.

JUŽNOTIROLSKA LJUDSKA STRANKA O GLASOVANJU DIETLA O „PAKETU"

Izvršni odbor južnotirolske Ljudske stranke je obravnaval primer poslanca Dietla, ki je glasoval proti „paketu" v poslanski zbornici. Zadeva bo verjetno prišla pred razsodišče. Dietl je bil vedno proti sprejemu „paketa", vendar se je dosedaj v zbornici vzdržal. Predsednik stranke dr. Silvius Magnago je izjavil, da gre za zadržanje, ki nasprotuje strankini disciplini. O tem primeru bodo razpravljali na razširjeni seji vodstva stranke. Dietl pa pravi, da je pripravljen odgovarjati pred razsodiščem in da je zahteval od zbornice stenografski zapisnik utemeljitve svojega glasovanja.

BONN PRISTAL NA ODŠKODNINO MADŽARSKIM ŽRTVAM

Zahodna Nemčija je pristala na to, da bo izplačala Madžarski nad 106 milijonov nemških mark (okoli 700 milijonov šilingov) za odškodnino madžarskim državljanom, ki so v času nacizma utrpeli kako škodo. V Bonnu so po enajstdnevnih pogajanjih podpisali dva aranžmaja, s katerima se urejajo madžarske zahteve za škodo iz vojnega časa. V imenu zahodnonemške zvezne republike je vodil pogajanja in podpisal sporazum načelnik finančnega ministrstva, madžarske oblasti pa je zastopal njegov kolega, načelnik na ministrstvu finančnih zadev Madžarske.

BRANDT O POLOŽAJU NEMŠKEGA NARODA

Sodelovanje z Zahodom in sporazumevanje z Vzhodom: to so osnove politike zahodnonemške vlade, kot jo je orisal kancler Brandt v svojem „poročilu o položaju nemškega naroda".

Posebno pozornost je zvezni kancler posvetil odnosom med obema Nemčijama in problemu Berlina. „Nemški narod — je dejal — ostaja dejstvo, tudi če je razdeljen v dva različna politična in družbena sistema". Glede Berlina pa je Brandt ponovil željo, da bi štiristranska posvetovanja o tem vprašanju bila bolj pogosta.

Brandt je posebno poudaril tesno povezavo med politiko pomiritve z Vzhodom in politiko evropske integracije: „Dve politiki — je dejal — se medsebojno pogojujeta. Z drugimi besedami sta sodelovanje in združitev v zahodni Evropi, za katero se mi potegujemo, potrebni temelj naših prizadevanj za izboljšanje odnosov z Vzhodom". Pogodbi z Moskvo in Varšavo — je nadaljeval Brandt — nikakor nista nevskladljivi s pripadnostjo Zvezne republike evropski skupnosti in atlantskemu zavezništvu.

„Cilj zvezne politike v prihodnjih letih — je dejal kancler v zvezi z mednemškimi odnosi — bo obvarovati enotnost nemškega naroda ter napraviti konec stanju napetosti, ki sedaj označuje odnose med Nemci". Brandt je poudaril, da je treba vzpostaviti med obema Nemčijama „posebne odnose", kot jih je zvezna vlada začrtala v memorandumu, ki ga je kancler izročil vzhodnonemškemu ministrskemu predsedniku Stophu med srečanjem v Kasslu maja lani. „Dve nemški državi — je dejal — si morata prizadevati, da pride do mirne ureditve medsebojnih odnosov na načelih človečanskih pravic, mirnega sožitja in proti diskriminaciji."

KONZUL BEIHL SE JE VRNIL V ŠPANIJO

Po krajši dobi počitka, ki jo je prebil doma, se je nemški častni konzul Eugen Beihl vrnil v San Sebastian. Kakor je znano, so nemškega konzula ugrabili decembra lani baskovski rodoljubi, s katerimi je Beihl prebil 24 dni. Časnikarjem je nemški konzul izjavil, da namerava nadaljevati z običajnim življenjem.

PREDSEDNIK HEINEMANN OBIŠČE ROMUNIJO

Uradno so sporočili, da bo zahodnonemški predsednik Gustav Heineman obiskal Romunijo od 17. do 19. maja na vabilo predsednika republike Ceausesca. To je prvikrat, ko bo predsednik zapadnonemške republike obiskal eno izmed držav Vzhodne Evrope. Romunija in Zahodna Nemčija sta obnovili diplomatske odnose 1967. leta.

AMERIŠKI GENERAL O KITAJSKIH RAKETAH

Tajski dnevnik „Bangkok World" je objavil intervju ameriškega generala v pokoju Vistorja H. Krulaka, ki slovi kot strokovnjak za kitajske vojaške zadeve.

General Krulak je bil svoj čas poveljnik ameriških marincev v Tihem oceanu. V svojem intervjuju je izjavil, da bo Kitajska izstrelila letos v Indijskem oceanu svojo prvo medcelinsko raketo.

Po generalovem mnenju gre za pobudo, katere namen je vsaj sedaj ta, da prikliče pozornost vsega sveta na Kitajsko. Izstrelitev pa bi še posebej veljala za Indijo. Krulak pravi, da bo kitajska medcelinska raketa sicer tehnično že preživela, toda vseeno bo dokazala kitajski napredek na tem področju.

POMORSKA KONFERENCA V TOKIU

V japonski prestolnici je v teku pomorska konferenca, na kateri sodelujejo ministri za trgovinsko mornarico 12 držav: Italije, Belgije, Danske, Finske, Francije, Zapadne Nemčije, Grčije, Velike Britanije, Japonske, Norveške, Holandske in Švedske. Razpravljajo o: 1. diskriminacijah v korist lastnega ladjevja, ki so jih uvedle razne države Latinske Amerike in Jugovzhodne Azije; 2. o zadnjih ukrepih ZDA za ostrejšo ureditev pomorskih prevozov iz ameriških pristanišč in 3. o fiktivnih zastavah.

V SEVILLI ARETACIJA PISATELJEV

V Španiji so bili po daljšem zasliševanju policije aretirani seviljski pisatelji Manuel Barrios, Antonio Burgos in Antonijo Guerra.

Zasliševanje in aretacija treh intelektualcev sta povezana z obiskom pisateljev pri seviljskem nadškofu kardinalu Joseju M. Buenu y Monrealu, od katerega so zahtevali, naj zavzame ostro stališče v zvezi z odpravo čl. 18 ustavne listine.

STALINIZEM ZOPET NA POVRŠJU?

Pariški „Le Monde" poroča v zvezi z napovedjo 24. kongresa sovjetske komunistične stranke, ki se začne 30. marca, da je 18. novembra tajnik sovjetskega veleposlaništva v Pragi Starikov izjavil, da bo na prihodnjem kongresu stalinizem zopet rehabilitiran. Starikov je govoril o tem vprašanju v Ljudskem domu praškega predmestja Vinohrady, ki se ga je udeležilo okrog 40 drugih komunističnih konservativcev. Starikov je dejal, da je treba presojati položaj na Češkoslovaškem v okviru koristi mednarodnega komunizma. Po 20. kongresu sovjetske komunistične partije leta 1946 se je položaj v marsičem spremenil. Postalo je jasno, da je boj proti osebnemu kultu škodil mednarodnemu komunizmu na Madžarskem, Poljskem in Češkoslovaškem. Vse to je skuhal Hruščov, je dejal Starikov.

ILJIČOV SE JE VRNIL V PEKING

Agencija TASS sporoča, da se je vrnil v Peking namestnik zunanjega ministra Leonid Iljičov, ki načeluje sovjetski delegaciji, ki se pogaja s Kitajci za ureditev meja.

TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA

HLAPČEVSTVO

Vedno znova se pritožujejo naši ljudje — upravičeno —, da jim država noče dati tega, kar jim gre po ustavnih zakonih, kar jim je država že obljubila. Ta venček neizpolnjenih obljub in neizpolnjenih zakonitih določil sega od najosnovnejših življenjskih zahtev pa do vrhov družbenega življenja. Človek primerjaš tako stanje z razmerami pri drugih narodih, ki živijo kot narodne manjšine skorajda po vseh evropskih državah. Jasno je, da kot vzor ali celo kot izgovor ne smemo jemati držav, ki so dale manjšinskim narodnim skupnostim manj kot Avstrija. In celo pri nekaterih takih primerih bi prišli do ugotovitve, da vrivanje večinske narodnosti tam ni tako vsiljivo, tako zanesenjaško včerajšnje, pa tudi ne tako hinavsko kot je ravno v Avstriji. Kar se dogaja pri nas pod okriljem tako imenovane „Gemütlichkeit" (pojem, ki ga ni mogoče prestaviti v kak drug jezik), povezane z raznimi mamili „prijaznosti, ugodljivosti" in kar se še tako da pobrskati v našem gostoljubnem svetu, je po večini mnogo bolj odurno kot odkriti pritisk v nekaterih deželah. V znamenju evtanazije, smrti z nasmeškom, se sklepajo prav lepo hinavsko sosedske roke, izustijo se spravljive besede o neomajno trajnem vzornem stanju, pozabi se resnica, da ne bi izginila v pozabo vsebina prekrasnih praznih besed, izgovorjenih v preteklih časih, skratka, živimo v zlati kletki dobrega sosedstva.

Fevdalci so si prisvajali v preteklih časih najboljša zemljišča, kolonialne sile so se teple za najbolj donosne konce našega sveta, razni samozvanci si prilaščajo najvišja mesta v tem ali onem krogu. Prihajajo iz preprostih slojev, na ramah svojih sovrstnikov se porivajo do najvišjih in najdonosnejših mest. Nekateri jih dosežejo, drugi imajo preslabe komolce. A komaj so na vrhu, ali vsaj na dozdevnem vrhu, mnogi že prej, pozabijo svoje, spadajo namreč k višjemu sloju, tam pa ne kaže več, da bi se človek zavzemal za pravice svojih z isto borbenostjo. Da, besede še prihajajo vzpodbudne iz njihovih ust, v kolikor pač to dopuščajo nove okoliščine, za dejanja naj pa se bijejo drugi, imajo manj zgubiti, njim lahko zamerijo, a sami se seveda nočejo onemogočiti. Izpadla bi omizja, ne bi več mogli popiti kake kave v prisotnosti in kot „gostje" tega ali onega dostojanstvenika. Častna in dobro plačana mesta v krogu „svojih" so jim seveda vselej po želji, o njih se bo seve govorilo, če bodo omenili ta ali oni krožek. Kot dostojanstveniki se morajo pač boriti za izpiljenost, jasnost vodilnih nazorov, kajti s tem izpodjedaš mesto drugemu, nasprotniku, ki je najhujši sovražnik, ker je — drugega mišljenja. Na pomoč hitijo k mogočnemu sosedu, ta jim daje orožje, odlikovanja, pa si da nato poročati, koliko jih je obležalo na bojišču. Gre mu za lastno zmago. Čim več jih je padlo, ljubše mu je. Njegov „zaveznik" — tako se imenuje zdaj oni, ki ga je prišel prosit pomoči proti rodnemu bratu — se čuti nasršenega, povišanega, počaščenega, dobil bo celo bleščeča odlikovanja. Da je le pomagal pobijati lastno rajo.

Pogosto te vpraša znanec, zakaj ni še ne tega ne onega. Pa južni Tirolci so si to že izvojevali zdavnaj. A ne samo oni, celo Slovenci na Tržaškem in Goriškem imajo več pravic — imajo pač več samozavesti. Pa Italijani (pravkar so dobili kot prvi državljani Jugoslavije barvno televizijo) in Madžari v Sloveniji; da, tam so dobili celo Cigani že lastne šole, otroške vrtce. Pa Nemci so dali Dancem v južnem Schleswigu precej pravic, Danci pa Nemcem v severnem Schleswigu. Povsod mnogo več kot imamo koroški Slovenci. Našteva ti primere, še in še. Omenja ti pogumne, samozavestne Baske, tisti majhni narodič, ki je stresel s svojo neustrašenostjo Francov fašizem. Da, si misliš, gotovo ni vse v redu, tudi tam ne, predvsem ne v državah, ki izsilijo s svojo nečloveško okrutnostjo in nasilnostjo take dogodke kot smo jih doživeli pri Baskih. A nekje morajo biti vzroki spremenjenim razmeram. Država ima drug odnos do narodnih skupnosti, ki žive kot manjšine, a tudi narodi imajo zdravo, trdno samozavest, ponosni so na svojo samobitnost, zavedajo se narodne nuje, vidijo bistvene stvari, zagrabijo jih, jih dosežejo, z odločnostjo, utemeljeno zahtevo, ne dajo se odpraviti s slepimi obljubami.

Zavedajo se, da je v prednosti vselej skupna korist, potem šele osebna. Ne podrejajo se tako hlapčevsko večinskim organizacijam, strankam, ustanovam. Koritarjem niso odmerili prostora v svojem nastopanju. Tudi pri nas ga nismo odmerili, to bi odvrnil znanec. A poglejmo malo svoje zbrane slovenske vrste. Zunaj na podeželju se trudi naše preprosto ljudstvo, kmetje, obrtniki, delavci, nameščenci, z njimi duhovniki, vneti, vzorni učitelji, zdravniki, drugi. Zraven njih pa imamo še druge, mogočne besede za narodov blagor vrejo iz njihovih ust, vse vrste ljudi imaš med njimi, vse poklice, vse sloje; skoraj bi jim verjel, če poznaš njihove besede, a njihovo ravnanje ti jemlje vero. Posmihajo se tistim „norcem", ki mislijo resno v svojih izjavah. Pomilujejo jih. Odvračajo se od njih. Družbo teh „norcev" iščejo takrat, če jim gre za dobiček, za lastnega, za strankarskega. Takrat so celo zahtevni, odločni v izjavah, ki jih okrepijo celo s kakim korakom. A kaj kmalu računajo s pozabljivostjo „svojih ljudi".

Žaloigra za šalo bi imenoval človek tako dogajanje. A ko pogledaš resnico, moraš izreči vse priznanje ljudstvu — naj bo še tako „mevžasto" —, da še je, da se še ni potopilo. V njih je mnogo manj hlapčevstva, koritarstva, blaginjske propadlosti, izdajalskega duha kot v marsikaterem izmed „ariviranih", dostojanstvenikov, ki kaj radi vohajo omamljivi, sladkostno opojni duh poklona, sklanjanja, „poljubljanja roke". Radi sedijo v prvih vrstah, radi pri polnih mizah, pri olimpijskih pojedinah in sprejemih naših bogov, radi se dajo pozdravljati. Seveda kot zastopniki, zagovorniki tistega ljudstva, ki kaj malo čuti prisotnost in pomoč teh gospodov, kadar bi bilo potrebno.

Jože Wakounig

Ob novem godu sv. slovanskih blagovestnikov

Liturgične reforme so zajele tudi liturgični ali cerkveni koledar. Nekateri godovi svetnikov so dobili večji poudarek, nekateri pa tudi manjši. Tudi datum (dan) praznovanja se je pri nekaterih spremenil.

Med godovi svetnikov, ki so v cerkvenem koledarju za vesoljno Cerkev bili premaknjeni, sta tudi slovanska apostola sv. Ciril in Metod. Doslej je njuno praznovanje bilo v vesoljni Cerkvi pri katoličanih rimskega obreda dne 7. julija, pri nekaterih katoliških Slovanih (n. pr. Čehih, Slovakih, Slovencih in Hrvatih) pa že dva dni poprej, dne 5. julija,

Veličino sv. bratov Cirila in Metoda je povzdignil veliki papež Leon XIII. s svojo okrožnico »Grande munus« leta 1880. Z njo je sv. solunska brata nekako kanoniziral, ju proglasil za svetnika vesoljne Cerkve ter njuno češčenje raztegnil na ves katoliški svet.

Sv. Cerkev praznuje godove svetnikov in in svetnic božjih običajno na njih obletni dan smrti kot njih »rojstni dan« (za nebesa), le izjemoma časti njih telesno rojstvo, n. pr. pri Mariji in sv. Janezu Krstniku, kjer sta že v milosti božji prišla na svet.

Pri novem urejanju cerkvenega ali liturgičnega koledarja je bilo docela naravno, da so pri solunskih bratih Cirilu in Metodu upoštevali dan njune smrti in enega od njih določili za skupno praznovanje.

Sv. Ciril (Konstatin) je umrl v Rimu leta 869 dne 14. februarja kot menih — duhovnik (hieromanah), verjetno celo — po najnovejših dognanjih — kot menih — škof (sirmijski), star šele 42 let. Sv. Metod, njegov starejši brat, ki je tudi bil menih in nam je znano le njegovo meniško ime, pa je umrl na Moravskem kot panonsko-moravski nadškof leta 885 dne 6. aprila, v starosti okrog 70 let ali tudi kaj čez.

Sv. Cirila (Konstantina) so pokopali zelo slovesno, ob papeževi navzočnosti, v baziliki sv. Klementa, tistega rimskega mučenca papeža, čigar relikvije je bil sv. Ciril prinesel v Rim s Krima (Herzona). Sv. Metod pa je tudi imel svečan pogreb. Položili so ga k večnemu počitku v njegovi stolni cerkvi. Kot izpričuje žitje (življenjepis) iz 9. stoletja, »v veliki moravski cerkvi z leve strani v zidu za oltarjem sv. Bogorodice«.

Po cerkvenem dostojanstvu je sv. Metod kot panonsko-moravski nadškof (metropolit) bil višji od svojega brata Konstantina — Cirila, ki je umrl kot menih-duhovnik (ali tudi kot menih-škof [nadškof], ki pa svoje škofije zaradi bolezni ni videl in v njej tudi ne izvrševal škofovskih funkcij), vendar je Ciril-Konstantin bil bolj znan in ugleden tako v Carigradu, kjer je slovel kot »filozof«, bil učitelj na visoki šoli in dvorni apologet v raznih državnih poslanstvih, kot tudi v Rimu kot vodja slovanskega misijona. On je v Rim prinesel slovanske bogoslužne knjige v novih slovanskih pismenkah (v glagolski abecedi) in jih predložil papežu Hadrijanu II. v potrditev in blagoslovitev; on je privedel s seboj v Rim prve slovanske bogoslovne učence ter svojega brata diakona Metoda, ki je pa bil polyhronski (carigrajski) opat, da so v Rimu prejeli mašniško posvečenje, učenci od papeževih pomočnikov, suburbikarnih škofov, njegov brat pa od samega papeža.

Spomin na sv. Cirila, toli uglednega bizantinsko-slovanskega misijonarja, je v Rimu po njegovi smrti bil tako živ in častitljiv, da so nad njegovim grobom kmalu (še za življenja sv. Metoda) naslikali prekrasno fresko in se semkaj zatekali priporočat se velikemu vzhodnemu svetniku, ki je tudi poslej bil vez in simbol cerkvenega edinstva med vzhodno in zahodno Cerkvijo, kakor se je zanj bil trudil tudi v svojem življenju in delovanju.

Umljivo je, da je pri določitvi novega godu sv. slovanskih blagovestnikov prevladala, imela prednost Cirilova smrtna obletnica, dne 14. februarja, pred Metodovo, dne 6. aprila. In tako bo poslej katoliški svet slavil sv. brata dne 14. februarja kot izredno zaslužna svetnika Kristusove Cerkve, kot dva stebra pravovernosti, kot dva svetilnika, pa tudi kot priprošnjika pri Kristusu za cerkveno edinstvo. Vse sodobno in bodeče ekumensko prizadevanje bo imelo v njih prekrasna vzornika.

Za naš narod pa je izredna odlika in čast, da je prva molitvena ekumenična bratovščina vzklila na Koroškem. Prav pred 120 leti je na Koroškem (Št. Andraž) živeči in delujoči svetniški škof Anton Martin Slomšek ustanovil molitveno bratovščino za cerkveno zedinjenje (namreč pravoslavnih s katoliško Cerkvijo) in jo poimenoval po sv. Cirilu in Metodu, odnosno jo izročil v njuno varstvo.

Častno je za naše koroške prednike, da so prvi in v znatnem številu vstopili v Slomškovo ekumenično bratovščino tako na ozemlju koroškega dela lavantinske škofije kot tudi v krško-celovški škofiji.

Od tsitih časov je češčenje sv. Cirila in Metoda na Koroškem živo. O tem prelepo spričujejo tudi razne njune podobe v podružnih cerkvah (npr. v Rinkolah), v vaških sv. znamenjih (npr. na Šajdi) in na starih cerkvenih zastavah.

Dragocena je pred obličjem Gospodovim smrt njegovih svetnikov! Dragocena je tudi dediščina sv. bratov Cirila in Metoda slovenskemu narodu. —dt—

Badeni in njegove reforme

Iz zgodovine avstro-ogrske monarhije vemo, da je bil grof Badeni ministrski predsednik avstrijske vlade. Bil je plemič poljskega porekla. Cesarska vlada ga je imenovala za premiera prav v času, ko še niso bili rešeni jezikovni problemi. Po nesrečno izgubljeni vojni 1866, je avstro-ogrska monarhija zamudila ugoden trenutek zveze z Francijo; in avstrijsko-francoska vojska bi brez težav lahko premagala pruskega kralja.

Prišlo je drugače. Leta 1867 je morala dati Avstrija Madžarom več pravic, po nastanku nemškega cesarstva pa so Nemci v drugi polovici monarhije razvili pojačeno dejavnost: ustanavljati so začeli društva za „zaščito nemštva“, katerih naloga je bila raztegnitev svoje dejavnosti ne samo v nemško govorečih deželah, marveč so svoje delo razširili tudi v dežele, kjer so živeli Slovani in druge narodnosti. Tako se je začela vsepovsod pospešena nasilna germanizacija, kot na primer na Češkem. Tem velenemškim krogom seveda ni bilo prav, da je romantika prinesla tudi drugim narodom preporod, najprej na literarnem torišču, nato še v njihovem nacionalnem življenju. Med temi narodi so nastajale nove generacije inteligence, zlasti med slovanskimi narodi; nemški nacionalci so poskušali preprečiti izobrazbeni razcvet slovanskih narodov z vsemi mogočimi metodami. Posebno aktivni so bili tako imenovani sudetski Nemci, ki so živeli s Čehi na istem življenjskem prostoru. V teku zgodovine se je Nemcem res posrečilo, zasesti vse važne položaje na Češkem, Čehi pa naj bi ostali samo kmetje, brez pravic do višjega šolanja. Nič čudnega, če so Čehi zahtevali enakopravnost: poleg nemščine naj bi bila tudi češčina drugi uradni jezik (isto kot danes zahtevajo koroški Slovenci).

Grof Badeni, ki je bil leta 1895 imenovan za ministrskega predsednika, je videl v tem velenemškem delovanju nevarnost za kulturni obstoj drugih narodov in vobče nevarnost obstoja same monarhije. Badeni je bil za federalistično ureditev in kulturno avtonomijo vseh narodov v monarhiji. Zato je izdal znano „jezikovno odredbo“, za Češko in Moravsko, po kateri je bila češčina dovoljena kot drugi uradni jezik. Zaradi tega je prišlo v dunajskem parlamentu do hudih nasprotovanj velenemških predstavnikov; po deželah monarhije pa so nemški nacionalci prirejali manifestacije in demonstracije z motivacijo, da je „nemštvo v nevarnosti“.

Nerazumljivo je, zakaj je moral cesar kapitulirati pred temi šovinističnimi krogi, Badeni je moral leta 1897 odstopiti, kar je imelo za posledico tudi ukinitev „jezične odredbe“. To in še dejstvo, da se cesar ni dal kronati za kralja Čehov, kot je to storil, ko se je dal kronati za kralja Madžarov v Budimpešti, je izzvalo pri Čehih odpor proti njemu, cesar je izgubil pri njih ugled. S tem so bili zapravljeni dragoceni in usodepolni momenti za obstanek monarhije: narodi v Cisleitaniji (dežela tostran — zahodno od reke Leithe, v bivši avstro-ogrski monarhiji) so bili zmerom bolj izpostavljeni nasilni in preračunljivi germanizaciji; monarhija je na ta način postala privesek pruskega imperializma. Razume se, da so spričo tega češke nacionalne organizacije okrepile svoje delo v obrambo lastnega naroda. Tedaj je bila ugodna prilika za ostvaritev trializma, s tem v zvezi pa realizacija mirnega sožitja vseh narodnosti v monarhiji, kajti češki politiki niso bili za odcep češkega ozemlja od države, temveč so zahtevali samo enakopravnost in kulturno avtonomijo. Toda bilo je vse zaman, dunajska vlada je bila gluha. Kar je bilo dovoljeno Nemcem in Madžarom, to je bilo prepovedano Čehom kakor tudi Slovencem. Na vse to so nenemške narodnosti reagirale na svoj način: Konec prve svetovne vojne je rešil mnoge probleme, a ne vseh. In glej, sudetski Nemci so zahtevali zase pravico do samoodločbe, torej tisto, kar sami niso hoteli dati prej drugim narodom. Nespametno pa bi bilo tedaj razkosati naravno celovitost češko-moravskega ozemlja po etničnih vidikih, kajti to ozemlje nudi dovolj življenjskega prostora obema narodoma, kot pri nas Koroška. Vendar kot je iz zgodovine znano, ni prišlo do medsebojnega spoštovanja. Nemškonacionalni skrajneži — šovinizem sudetskih Nemcev je bil dobro znan — se niso mogli prilagoditi novemu položaju.

Tedaj je prišel na politično pozornico Hitler in novo upanje je vstalo v dušah teh skrajnežev, kot pri nas pri domovini zvestih. Leta 1938 je tako imenovana **„münchenska pogodba“** razkosala Češkoslovaško. In če danes sudetski Nemci trdijo, da je ta pogodba še veljavna, se hudo motijo, kajti vsaka pogodba traja toliko časa, dokler je zagotovljena. Danes pa ni več niti Hitlerja niti Mussolinija, Angleži in Francozi pa jo tudi več ne garantirajo. Je pa še druga resnica, da je bil Hitler tisti, ki je prvi poteptal to pogodbo in nekaj mesecev po podpisu lete je zasedel célo Češko in Moravsko. On sam je bil tudi tisti, ki je dejal: „Vsaka pogodba je le kos papirja, na katerem je nekaj zapisano.“

In še eno moramo pribiti: Hitler je namreč začel vojno sam, stavil je vse na eno karto v imenu nemškega naroda, in vse tudi izgubil — tako tudi veljavnost „münchenske pogodbe“. Če bi Hitler zmagal, bi vse Čehe, ki se ne bi dali germanizirati, izselil v Ukrajino. To so zlasti zagovarjali njegovi svetovalci iz sudetskonemških krogov. Prišlo je drugače. vojna je bila za Hitlerja izgubljena, ne Čehi, temveč Nemci so morali zapustiti Češko.

Vprašamo se, ali ni bila izselitev Slovencev iz rodne domovine brutalna? Ni učencev brez mojstra! Današnja generacija sudetskih Nemcev je morala plačati težak davek za nestrpnost in nespravljivost svojih prednikov. Nekateri so se nekaj naučili iz zgodovine, drugi pa zopet nič! Badenijeva „jezikovna odredba“ je nudila lepo priložnost kot dokaz politične zrelosti in volje do mirnega sožitja obeh narodov na Češkem. A nestrpneži tega niso hoteli, zato je morala druga generacija to kratkovidnost bridko občutiti. Grof Badeni je bil dalekoviden in misleč politik, ker je hotel pametno rešiti pereča vprašanja na lep način, ki pa so se kasneje žalostno končala.

To je bilo leta 1897 — in leta 1958 pri nas?

Dr. I. Heyer

V Piranu mednarodno srečanje književnikov

Od 7. do 12. maja bo v Piranu v Sloveniji (Istra) mednarodno srečanje književnikov, posvečeno 50-letnici mednarodne organizacije PEN. Svoj prihod so najavili že številni ugledni književniki iz tujine, med njimi predsednik mednarodne organizacije PEN **Pierre Emanuel,** nadalje znani esejist **Ernest Fischer,** francoski pisatelj in filozof **Garodi,** francoski esejist **Roger Cailloux,** angleški pisatelj **Graham Green,** predsednik ameriškega centra **Charles Ford** in drugi. Letošnje srečanje bo pravzaprav ponovitev mednarodnega kongresa PEN-klubov, ki je bil leta 1965 na Bledu in ki je imel velik odmev po svetu prav po zaslugi odlične organizacije slovenskega PEN- kluba.

Glavna tema, o kateri bodo razpravljali v Piranu, je **„Zakaj pisati“.** V zvezi s tem pripravljajo štiri debate za okroglo mizo: pisanje kot subjektivno izražanje ali sredstvo socialne in moralne akcije, literatura kot negacija smrti in niča, literatura kot nadomestilo za religijo ali sistem moralnih vrednot in pisanje kot sredstvo za zbliževanje med ljudmi v času in prostoru. Predlog je, naj bi te štiri razprave za okroglo mizo vodili Ernest Fischer, hrvatski pisatelj in kritik Anton Šoljan, potem Graham Green ter francoski esejist in funkcionar UNESCA Roger Calloux.

Program srečanja predvideva nadalje več raznih stikov med udeleženci ter ogled raznih mest na jadranski obali, v Črni gori in v Makedoniji. Piranski gostinci se pripravljajo, da bi se gostje kar najbolj ugodno počutili, vso podporo občine in tudi osebno zavzetost pa je zagotovila predsednica piranske občinske skupščine Jolanda Kos.

Štirje slavljenci

Te dni so proslavili svoje življenjske jubileje štirje znani slovenski kulturniki.

PISATELJICA MARIJA KMETOVA

31. januarja, je obhajala 80. obletnico svojega rojstva pisateljica Marija Kmetova. Rojena je bila v Šentlovrencu na Dolenjskem. Izobrazila se je za učiteljski poklic. Že zgodaj se je nejno ime pojavilo v mladinskem tisku, pa tudi v Slovanu, Ljubljanskem zvonu, Domačem prijatelju itd. Njena poglavitna dela so izšla v prozi. Njena dela: povest Brez tal, ki je izhajala v Ljubljanskem zvonu 1920, pozneje je izšla v knjigi pod imenom Helena, Bilke, V metežu, Večerna pisma, roman Golobovi, Moja pota itd. Kmetova je tudi prevajala: Lagerlöfovo, Jeroma, Turgenjeva, Čehova, Twaina, Karin Michaelis in druge avtorje. Njena povest Helena je izšla tudi v češčini.

KULTURNIK BOŽIDAR BORKO

2. februarja je dopolnil 75 let književnik, esejist, prevajalec, kritik, lektor in urednik Božidar Borko. Rodil se je na Kogu pri Središču ob Dravi. Posvetil se je novinarstvu. Borko je vsestranski kulturni delavec, ki je zlasti zaslužen, da smo se Slovenci seznanjali z dogodki v slovanski, zlasti češki in slovaški literaturi. S svojimi eseji in poročili, kritikami in članki o kulturnih vprašanjih je sodeloval v Srbskem književnem glasniku, Savremeniku, Ljubljanskem zvonu in Novih obzorjih. Bil je dolgoletni predsednik Društva književnih prevajalcev Slovenije in še danes njegov aktivni član. Prevaja iz raznih slovanskih jezikov, nemščine, francoščine in italijanščine. 1962 je izšla njegova knjiga esejev in feljtonov Na razpotjih časa.

PESNIK FRANCE ONIČ

Rodil se je 30. januarja 1901 v Petrovčah pri Celju. Služboval je kot profesor v raznih krajih Slovenije. Kot pesnik se je prvič pojavil v časopisu Trije labodje 1922. Pozneje je sodeloval v literarnih revijah s pesmimi, eseji in kritikami. Prva njegova zbirka pesmi Darovanje je izšla l. 1933, druga Luči na obali l. 1959, tretja Iz vrtov ljubezni l. 1943. Za zbirko Luči na obali je Onič prejel nagrado Društva slovenskih pisateljev in Prežihovo nagrado.

PISATELJICA NADA KRAIGHER

se je rodila v Trstu 29. 1. 1911. Danes je upravnica slovenskega zastopstva Jugoslovanske avtorske agencije. Sodeluje s svojimi prispevki v listih Otrok in družina in Naša žena. Prva njena knjiga Pet temnih svetlih let je izšla 1963. Spisala pa je še štiri knjige: dve — Nina na Ceylonu in Začarani krog — sta izšli pri Mladinski knjigi 1965, dve leti pozneje prav tako pri Mladinski knjigi Moj Lonja in l. 1969 Dokler živimo pri mariborskih Obzorjih.

Slaba učenka

Teresa Francklin, ki je celih štirideset let pripravljala mlade fante in dekleta za igralski poklic, je takole opisala srečanje z Gino Lollobrigido:

»Bila je nenavadno lepa, a v njej ni bilo prav nobene želje po znanju. Bila je mnogo manj inteligentna od svoje tekmice Sofie Loren. Dolgo je morala ostati v moji šoli, da se je naučila vsaj del tistega, kar sem zlahka uspela naučiti ostale.«

Ob robu povedano

V CELOVCU, V BOLNIŠNICI

Slovenska mati je prišla s svojo hčerkico v celovško bolnišnico, na otroški oddelek. Otrok seveda zna samo slovensko, še ne gre v šolo. Slovenka pride tja, pa vpraša sestro, če je tam kdo, ki zna slovensko. Gospa v beli halji ji odgovori razburjena: „Ja gibt's denn das. Glauben Sie, werden wir deshalb slowenisch lernen."

Kolikor vemo, je v bolnišnici dosti slovenskih sester, a je vzdušje tako, da se nekatere ne upajo govoriti svoje materinščine. Gotovo je tudi na otroškem oddelku sestra, ki zna in bi rada govorila slovensko.

A kaj boš, smo pač v Celovcu, v bolnišnici. 08/15

PREDBOŽIČNA IMPRESIJA

Zgodilo se je že lani pred Božičem, a sem šele zdaj zvedel za to novico. V celovški Carinthii je bilo. Vemo, da je to znana založba, ima dobro ime, tiska zanimive knjige. Med njimi je bil tudi Hermagoras Schribar.

V knjigoveznici je nastavljenih nekaj slovenskih deklet, iz boroveljske okolice in iz tistih grap tam okrog. Zraven njih pa je tam tudi zavedna, torej tem bolj zagrizena in nestrpna nemčurka, po izvoru iz Škocijana.

Če govorijo naša vrla slovenska dekleta v svoji materinščini, mislijo gospa, da govorijo o njej. Prepovedala jim je kratkomalo govoriti slovensko, ker drugi tega „ne razumejo". Kot smo tega vajeni, seveda z vojaško udarnim glasom. Zaradi splošnega vzdušja v delavnici se ta dekleta res ne upajo govoriti slovensko, če je zraven kaka paznica.

Poleg tega pa spušča ta gospa še precej neprijazne o škocijanskem župniku. Ne mara ga, ker ima v cerkvi vse slovensko. To pa gospo zelo razburi. Preveč je najbrž hajmattraj, pa ne ve, da je treba spoštovati druge jezike. Vrhu tega pa gospa razume po lastni izjavi kar dobro slovensko „ich versteh ohnehin alles, was sie untereinander reden"). Kje neki si je kaj naučila tega prekletega jezika?

Če le ne v rojstni hiši . . . x de y

PRAV IMA!

V zadnji številki „Našega tednika" (štev. 6, 1971, str. 4) smo lahko brali pismo preprostega kmečkega fanta, udeleženca Koroških kulturnih dni in režiserskega tečaja. Zapisal je med drugim: „Obakrat pa smo tudi pogrešali vas, gospodje profesorji Slovenske gimnazije, in vas, gospodje učitelji. Ne rečem, da ni bilo nobenega, a bilo vas je mnogo premalo."

Fant jo je zadel v črno!

Dejstvo, da se brigajo naši učitelji, večinoma že sinovi Slovenske gimnazije, za prosvetno delo na podeželju toliko kot petelin na libuškem cerkvenem stolpu za mežnarjeve kure,

dejstvo, da se mnogo naših sinov ter hčera slovenske matere in Slovenske gimnazije raje priključi k nemškim kulturnim ustanovam, namesto da bi se žrtvovali za narodni obstoj slovenskega življa,

dejstvo, da znaten del naše inteligence kaj rada kuha ideološko oziroma strankarsko polento.

dejstvo, da naši šolani izvoljenci ter splošno izobraženi učeniki na univerzi za puhlo učenost kaj rade volje požirajo babo- in avtopuding, dejansko ne dovoljuje drugega zaključka kot staviti vprašanje: kaj ste pravzaprav v resnici? Narodno zavedni Slovenci — ali pa podvrženci (ljubitelji?) svoje lastne zaslepljenosti ter blebetavosti?

Kje zaostaja trdna in učinkovita zveza slovenskih učiteljev? Kje so oni, ki sicer igrajo v gostilni ali pa celo pri ksangsfereinu vedno prvo vijolino, v konferenčni sobi svoje šole pa kaj kmalu upognejo svojo narodno hrbtenico, če se bi morali potegniti za življenjske pravice koroških Slovencev.

Kako neki le funkcionira slovenski mehanizem naših slušateljev na pedagoški akademiji? Imamo sploh tovrstne slušatelje? Gotovo jih imamo, samo kakšne . . .

In tako se pripeti, da jih more na to pomanjkljivost ter te pregrehe opozoriti preprost kmečki fant. Žalostna zadeva, pa še kako! Človek se bi zjokal . . .

—kulj—

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič. Cenjene dopisnike prosimo, da nam to oprostijo.

Uredništvo

Redko jubilejno slavje v Dobrli vesi

V soboto, 30. januarja 1971, je prevozniško in **potovalno podjetje Štefan Sienčnik** v Dobrli vesi praznovalo 40-letni jubilej svojega obstoja. V ta namen so se zbrali lastnik Štefan Sienčnik, njegovi nastavljenci in povabljeni gostje v prostorih hotela Rutar v Dobrli vesi.

Podjetnik Štefan Sienčnik je v krogu zbrane družine najprej pozdravil svoje goste in nastavljence, nato pa je zaželel vsem navzočim, da bi se ob tem svečanem jubileju, ki pomeni zanj in za vse sodelavce velik praznik, počutili kot ena družina.

Zastopnik koroške trgovske zbornice, komercialni svetnik g. Polaschegg, je po pozdravnih besedah in čestitkah zbornice orisal ustanovitev, razvoj in delovanje prevozniškega in potovalnega podjetja, ki praznuje jubilej 40-letnega obstoja. Govornik je nakazal težavno pot in trudapolno prizadevanje za uveljavljanje in razvoj podjetja v tej dobi, v času druge svetovne vojne, ki je terjala še dodatne žrtve, razmotrival je raznolikost te vrste gospodarskega udejstvovanja, hitro menjajoče naloge, zakonite spremembe, gigantski razvoj tehnike v zadnjih desetletjih in še vrsto drugih dejavnikov, tako da se mora ob vsem tem človek čuditi, kaj človek zmore in bi ne verjel, če se ne bi mogel sklicevati na dana dejstva.

Načelnik oddelka za prevozništvo g. Kowatsch je g. Štefanu Sienčniku za njegovo štiridesetletno delovanje kot prevoznik izročil v znak priznanja bronasto medaljo. Zastopnik avtomobliskega in turing kluba g. inž. Peteln je sporočil pozdrave kluba ter g. Štefanu Sienčniku za štiridesetletno vožnjo brez nesreče in kazni, izrekel prisrčno zahvalo in mu v znak priznanja izročil prav tako bronasto kolajno.

Zahvale in priznanja s strani avtomobilskega in turing kluba pa je bil deležen tudi njegov šofer Šandor Majsai, ki že 25 let zvesto opravlja službo pri podjetju Štefana Sienčnika. Tudi on je v teh 25 letih vozil brez nesreč in kazni, v znak priznanja je prejel bronasto odličje. Predstavnik avtomobilskega kluba se je ob tej priliki dotaknil težke naloge šoferja v današnjem cestnem prometu, ki, kot je dejal govornik, dobesedno stoji z eno nogo v bolnišnici z drugo pa na policiji.

Vodja transportnega oddelka pri trgovinski zbornici g. dr. Santler je v globokih besedah izčrpno orisal delovanje obrata ter navzočim predočil, da le-to, ki danes stoji na trdnih temeljih, ni nastalo samo po sebi, brez truda, temveč iz težko prigarane pridnosti lastnika obrata in vseh njegovih nastavljencev. Posebno vlogo pa je v dobi tridesetih let, z občudovanja vrednim delom, opravila njegova soproga Ljudmila.

Dejstvo, da se nastavljenci, kot na primer šofer Šandor Majsai, ki služi tu že 25 let in je za svojo zvesto službo pri podjetju prejel bronasto odličje, dalje drugi šofer, ki opravlja službo pri Štefanu Sienčniku prav tako uspešno že 15 let, je zgovorna priča, da vlada pri tem podjetju dober in prijateljski odnos med lastnikom in nastavljenci. V znak priznanja za zvesto opravljanje šoferske službe, jima je Štefan Sienčnik izročil lepa darila: poklonjeni album slik, od ustanovitve podjetja do danes, dajejo nazorni vpogled v zgodovino tega podjetja.

Tudi ostalim družinskim članom se je govornik iskreno zahvalil, kajti, tudi družine sodelavcev so s podjetjem bolj tesno povezane, kot je to dozdevno.

Jubilejne čestitke sta izrazila tudi g. župan občine Dobrla ves in inšpektor g. Erhard v imenu žandarmarijske postaje Dobrla ves.

Gospod prošt Brumnik je v imenu dobrolske fare izrazil čestitke k jubileju ter omenil, da sega podjetje Sienčnik v cerkveno življenje s številnimi romanji. Izrecno se zahvaljuje, da Sienčnikova družina, kljub ogromnemu delu, ki se ne pretrga niti ob nedeljah, drži zvestobo Cerkvi.

Prehitro je potekel čas ob tem lepem zgodovinskem slavju, želja podjetnika se je brezdvomno uresničila. Navzoči gostje so bili ganjeni ob pogledu na lesketajoče, od sreče solzne oči domačih in uslužbencev. Skupnemu naporu je sledila skupna sreča, vsi navzoči so to doživljali zares, kot ena sama družina.

Razhajali so se v edini želji, da bi za vedno tako ostalo.

Vsak koroški Slovenec — svoje narodne enakopravnosti kovač

Pred kakima dvema letoma se je pripetila mojemu prijatelju dr. M. D., koroškemu slovenskemu zdravniku, sledeča žalostna, vendar na koncu nenavadno tolažljiva, spodbudna in spravna zgodba. Pripovedujem jo vsem koroškim Slovencem šele danes, ker sem zanjo šele pravkar zvedel, pa tudi zato, ker smo Slovenci na Koroškem ravno v zadnjem času spet za tarčo raznim žandarjem in avtobusnim šoferjem in še komu, kakor hitro odpremo svoja slovenska usta.

Peljal se je ta moj prijatelj z dvema slovenskima študentoma v svojem avtu čez mejo v Jugoslavijo. Pri avstrijski carinarnici tik meje izroči skozi okno avta vse tri potne liste obmejnemu policistu. Medtem, ko jih ta pregleduje, se prijatelj razgovarja dalje po slovensko s študentoma. Policaj pa se nakuha:

„Sie sind hier noch in Österreich, da könnten Sie schon noch deutsch reden!" Zdravnik stopi iz avta in se postavi pred policaja, češ naj se takoj opraviči pred vsemi tremi potniki za svojo protizakonito pripombo, ali pa ga bo prijavil njegovim predstojnikom.

Policaj se je posmehnil in se SEVEDA ni opravičil.

Zdravnik ga je prijavil. Že čez kak teden dni je prišel k zdravniku uradnik deželne žandarmerijske komande in ga vprašal, ali ima k prijavi še kaj pripomntii. „Nič", mu od vrne zdravnik, „kar sem imel povedati, sem vam pismeno poslal." Potem je uradnik odšel.

Čez dva dni pa se je pri zdravniku čisto neprčiakovano prikazal oni policaj — zdaj v civilni obleki. Govoril je z zdravnikom SEVEDA po slovensko. In pasje ponižno. V solzah:

„Prosim vas, gospod doktor, ne zamerite mi, da sem vam rekel tisto besedo na meji. Saj sem tudi jaz Slovenec, ne vem, kako mi je zdrknila taka beseda z jezika! Prosim vas, potegnite, lepo prosim, nazaj tisto prijavo. Komanda me je še tisti dan, ko je dobila Vaše pismo, suspendirala. Zdaj sem brez službe, pa imam družino in hišo v P. Nikoli več ne bom rekel komu kaj takega!"

Moj prijatelj je človek, pa mu je odpustil.

In žandar se zaveda, da obljuba dolg dela.

Pravijo, da zdaj celo sam kako slovensko besedo reče.

Posnemajmo tega zdravnika, kjerkoli in kadarkoli nam bo kdo skušal slovenska usta zamašiti! Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi nogi. Kdor sam ukrivi hrbet, kdor se bojazljivo potuhne in se naredi za črva, tega ima vsakdo pravico pohoditi.

Iz spominov rajne Micke Kristan na Blatu:

Kako je prišel krompir v našo vas

Moj oče je pripovedoval: Za vasjo, gori na bregu, pod gozdom, je stala lesena, na pol podrta koča. Bila je že dolgo časa prazna. Njeni stanovalci so pomrli ob času velike lakote. Nekega dne se priklatita v našo vas dva tujca, bila sta Nemca iz Bavarskega. S seboj nista imela drugega kakor vsak svoj nahrbtnik. Šla sta gori h koči, pregledala kočo in vse okrog hiše oziroma koče.

Videla sta, da je voda in tudi gozd v bližini, sta se nastanila in začela popravljati in renovirati to leseno bajto, da sta mogla stanovati v njej. V poletnem času sta nabirala gozdno sadje oziroma jagode, borovnice in drugo. Iz teh jagod sta kuhala žganje. Ko pa je gozdnih sadežev zmanjkalo, sta uporabljala in kuhala žganje tudi iz žita.

Ker so pa ljudje rabili žito za kruh in ga kmetje niso hoteli več prodajati za kuhanje žganja, sta Nemca zapustila našo vas in odšla. Na pomlad sta se pa zopet vrnila. S seboj pa sta prinesla nekaj krompirjev. Vsadila sta jih na njivo, v jeseni pa je bilo krompirja že za dve brazdi.

Naši ljudje še takrat niso poznali krompirja. Ko so pa videli, da ta rastlina v našem kraju dobro obrodi, so vaščani prosili ta dva Bavarca, da sta jim dala nekaj krompirja, ki so ga vsadili na svoje njive. Krompirja je bilo vedno več; pri vsaki hiši ga je bilo dovolj. Krmili so prašiče z njim, in ga pozneje rabili tudi za hrano. Bavarca sta kuhala tudi iz krompirja žganje. Ker je postala koča na bregu pretesna, sta jo zapustila ter se naselila spodaj v vasi. Tam sta si postavila lepo hišo, napravila žganjarno in odprla gostilno. Vabila sta kmete, vaščane in druge na to žgano krompirjevo pijačo. Nekaj časa sta dajala to pijačo kar zastonj. Tako sta si jih pridobila. Vedno več jih je prihajalo v gostilno, čeprav so morali že plačati. Hitro so se navadili žganja, četudi je žgalo po grlu in marsikdo je svoj težko prisluženi denar zapravljal in pil žganje, med tem ko je doma družina dostikrat živela v pomanjkanju in stradala kruha.

Bavarca — Nemca sta bila zadovoljna in vesela, ker je gostilna in žganjarna prinašala vedno več dobička. V kratkem času sta postala gospodarja največjega posestva na zgornjem Blatu. Kmetje pa, ki so se posebno vdali pijači, so zapivali svoj grunt in so bili pozneje za hlapce pri teh tujcih — ki sta se pred par leti, brez vsega premoženja priklatila v našo vas.

Tako so v tistih časih naši vaščani spoznali krompir, ki je zdaj naša vsakdanja hrana. Spoznali in videli so pa tudi, kako se dela oziroma kuha žganje, ki je bilo poguba več trdnih gospodarjev.

STAROSTA KOROŠKIH IZSELJENCEV 93 LET

Dne 11. februarja dopolni **Gašper Truppe, pd. Matej** svoje 93. življenjsko leto. Truppe, najstarejši izmed koroških izseljencev, je doma na Ločilu v podkloštrski občini in je hkrati tudi najstarejši občan. Že v prvi svetovni vojni je služil vojake pod Theodorom Körnerjem, poznejšim avstrijskim zveznim predsednikom. Rod, iz katerega izhaja Gašper Truppe, živi že nad tristo let na domu na Ločilu. Pred tremi leti je Naš tednik obširno poročal o jubilantu.

Narodni svet koroških Slovencev in Naš tednik, katerega zvesti bralec je Gašper Truppe, želita jubilantu obilo zdravja in še mnoga leta, ki jih naj preživi v krogu svojih domačih.

V IZOBRAZBI JE MOČ

Dobrohotno me je ob začetku šolskega leta 1941/42 opozoril ugleden profesor, da ne smem napisati slovenščine kot materinskega jezika, ker drugače ne bom izdelal razreda. A ni prišlo tako daleč, kajti aprila leta 1942 smo bili izseljeni in s tem je bila v glavnem končana vsa moja šolska izobrazba. Nehote so sledile večmesečne počitnice. Na prošnjo očeta, da bi še naprej obiskoval gimnazijo, je esesovski major Schüssler odvrnil, da ne potrebujejo šolanih slovenskih otrok, dovolj je, da se samo za silo naučijo slovensko brati in pisati. In res so se tega strogo držali. Nobenemu izseljenemu otroku ni bilo dovoljeno, da bi obiskoval kako javno šolo. V taborišču v Hagenbüchu so odstranili sposobno učno moč, tako da so se otroci res samo za silo priučili branja in pisanja.

Zato dajmo in izrabimo za naše otroke sedanje možnosti, da se izobrazijo tudi v našem slovenskem materinem jeziku. - trfr

Za tiskovni sklad so darovali

Ladislav Bevc, Napa, USA 3,— dol.; Peter Mohar, Dobrla ves 300.— šil.; Johann Janesch, Sekira 100.—; Angela Wornig, Celovec, 100.—; Franc Vodnik, Preitenegg 50.—; Johann Lorentschitz, Ehrenhausen 50.—; Johann Stuler, Dunaj 50.—; Jože Frelich, Salzburg 35.—; Neimenovani iz Podrožčice 30.—; Katarina Ogris, Bilčovs 30.—; W., Radiše 30.—; Johann Janežič, Podrožčica 20.—; Dr. Pavle Zablatnik, Celovec 20.—; Angela Kelich 20.—; Janko Olip, Celovec 20.—; Rev. Janez Hafner, Graz 20.—; Neimenovani iz Št. Ilja 20.—; Karl Scheriau, Kapla na Dravi 20.—; Mirko Hajnžič, Rebrca 18.—; Terezija Pegrin, Št. Vid 10.—; Johana Katz, Gamlitz 10.—; Helena Schaffer, Št. Rupert pri Velikovcu 5.— šilingov.

Občni zbor SPD „Edinost" v Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Edinost", čigar delovno območje je pliberška okolica, je priredilo dne 31. januarja 1971 svoj redni občni zbor. Približno 40 društvenikov in zaupnikov se je zbralo v Breznikovi kavarni, kjer je predsednik društva Lovro Potočnik med častnimi gosti pozdravil pliberškega podžupana Mirka Kumra, predsednika ter tajnika Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissa oz. Andreja Kokota; udeležili pa so se tega občnega zbora med drugimi tudi koroška pesnica Milka Hartmanova, pliberški občinski odbornik Štefan Trampuš in novopečeni predsednik slov. mladine Marjan Šturm.

Razveseljivi uspehi, toda...

Predsednik SPD „Edinost" Lovro Potočnik je v svojem poročilu o zadnjem delovnem roku v prvi vrsti nakazal več ali manj uspešne kulturne prireditve. Prireditve kot proslava 60-letnice obstoja prosvetnega društva v Pliberku, gostovanje moškega zbora „Ivan Cankar" iz Celja, čigar dirigent je koroški rojak Marjan Lebič, ali gostovanje sosednjih Prevaljčanov so pritegnile močne sloje domačega občinstva, nudile pa so tudi precej kulturnega užitka. Vrhu tega je omenil Lovro Potočnik literarni večer, namenjen našemu pesniku Francetu Prešernu, nadalje informativni sestanek za društvenike ter uprizoritev slovenskega filma „Samorastniki" (Prežihov Voranc). Dobro se še spominjamo, ko smo ga želeli pokazati našemu občinstvu v pliberški kino-dvorani Grenzlandheim, ali štukovniško koroško gledanje je videlo v tem koraku nevarnost za karavankenfride. Škoda! Mislili smo, da se Pliberk nahaja na poti k resničnemu narodnostnemu zbliževanju, pa smo se zmotili!

...delovanje na pevskem področju je treba spremeniti!

Predsednik SPD „Edinost" je v svojem delovnem poročilu posebno podčrtal delovanje in pomen društvenega moškega zbora. Zborovodja je libuški rojak, znani Foltej Hartman. Predsednik SPD je omenil razna gostovanja po Sloveniji, polet tega pa nakazal uspešne nastope v sodelovanju z drugimi zbori Slovenske prosvetne zveze.

Vse lepo in prav! Lepo je, da se potrudimo ponesti našo (koroško) pesem med pripadnike matičnega naroda in prav je, če poživimo skozi sodelovanje izvajalno pevsko moč drugih koroških zborov. **Pojavi pa se neobhodno vprašanje: kako funkcionira zborovsko udejstvovanje v domačem kraju? Vpliva slovenska pesem na Pliberk in njegovo okolico, in če: v koliko pride ta vpliv do veljave?**

Ugotoviti moramo, da je slovenska pesem za ta del južne Koroške še aktualna ter da so naši pevci večinoma zelo priljubljeni. Hkrati pa moramo jasno in brez dolgih ovinkov priznati pomanjkljivost konstruktivne (smotrne) zborovske pevske politike. Tako je učitelj Mirko Kert menil, da naj bi naš(i) zbor(i) predvsem pel(i) domačemu občinstvu, zato pa nekoliko manj gostovali v Sloveniji. To ni govorica, ki je naperjena proti Sloveniji, temveč izraz zaskrbljenosti za obstoj slovenskega življa na Koroškem.

Moški zbor SPD „Edinost" trpi zaradi slabega naraščaja oziroma pomanjkanja mladih pevskih grl, brez katerih vsaka skupina prej ali slej neha eksistirati, pevsko zainteresirana publika pa pogreša močan mešani zbor. Tudi otroški zbor bi bil na mestu, da celo potreben. Naš naraščaj ima pravico že v otroški dobi spoznati slovensko (otroško) pesem ter jo gojiti. Torej, ustrezimo!

In kaj glede dramatskega udejstvovanja?

Po predsednikovem poročilu so sledile volitve novega odbora za delovno leto 1971—1972. Pri postavljanju liste se je razvila precej živahna diskusija, ki se ni samo komentirala na imenovanje liste, temveč je predvsem obravnavala splošna društvena vprašanja in z njimi povezano problematiko naše narodnostne skupine. **Navzoči so npr. opozorili na usodno pomembnost mladinskega delovanja** in so zaradi tega potrdili potrebo po vpeljavi mladinskega referata, čemur je tudi „Edinost" primerno ustregla!

Razpravljali so vrhu tega o reaktivizaciji narodno-dramatskega delovanja. Igre namreč, zlasti narodne drame, duhovno oblikujejo ljudstvo, aktiven ter duhovno gibljiv narod pa zmore kljubovati vsem narodno-družbenim težavam ter vrhu tega oblikovati duhovni svet svojega življenjskega območja.

Po končani diskusiji so bili izvoljeni v novi odbor: predsednik: Lovro Potočnik; podpredsednik: Lipej Kolenik; 1. tajnik: Gustl Potočnik; 2. tajnik: Mirko Kert; 1. blagajnik: Stanko Čik; 2. blagajnik: Bogomir Stopnik; knjižničar: Lojze Krištof; računski pregledniki: Štefan Breznik, za mladino in ženske: Janko Kulmež, Pepca Weis in Marija Trampuš; širši odbor: podžupan Mirko Kumer in občinski odbornik Marko Dumpelnik, Štefan Trampuš in Ignac Domej ter razni vaški zastopniki.

Občni zbor je določil, da naj sestavi novoizvoljeni odbor akcijski program za naslednje delovno leto in ga predloži širši skupščini v diskusijo. Ob koncu pa je še spregovoril predsednik SPZ Hanzi Weiss ter med drugim dejal: „Vemo, da smo v preteklem času delali napake; učimo se torej iz napak in poglobimo naš pogled v bodočnost!" — Zdi se, da te besede ne veljajo samo Slovenskemu prosvetnemu društvu „Edinost", temveč tudi ostali slovenski Koroški! Janko Kulmež

PUST V BILČOVSU

Prav čudno obliko ima letošnji pust pri nas v Bilčovsu! Na zunaj seveda se to sploh ne pokaže, ampak to čutijo posebno tisti, katere imajo za norce: Slovenci! — Kaj se je zgodilo?

Na nekem sestanku v Bilčovsu, kateremu je vabila Socialistična stranka svoje člane in katerega so se tudi udeležili okrajni predsednik (njegov sin tudi dopisuje v Tedniku), župan naše občine ter deželni poslanec, predsednik soc. frakcije v občinskem svetu in drugi, je prišlo tudi do živahne diskusije. In počutil sem se v začetku — kakor mnogi drugi — kot Slovenec med Slovenci. Torej, prišlo je drugače. — Ne, da bi zahteval od predsednika stranke, da bi pozdravil tudi slovensko večino v njej primernem jeziku, čudno pač se mi zdi, da naš župan ni nagovarjal svojih ljudi v jeziku tistega ljudstva, h kateremu tudi on spada! In čim več se je govorilo, tem bolj sem opazil, da se govori o pustu in norcih.

Na primer, ko je odgovoril zgoraj prvoimenovani funkcionar na vprašanje, zakaj je neki občinski svetnik predlagal, da bi se imenovala cesta po Maier-Kaibitschu in kako to, da je ravno ista stranka, ki se imenuje „Slovencem naklonjeno", likvidirala organizacijo soc. dijakov, ki je pomagala slovenski mladini, da se pojasnuje javno mnenje v zvezi z 10. oktobrom lanskega leta? Seveda se je tisti funkcionar večkrat moral zaleteti, da bi prišel do upravičenega odgovora. O Maier-Kaibitschu sploh ni dal odgovora in glede drugega vprašanja je zagotavljal, da se je zadržala ta organizacija tako nemoralno, da je to škodovalo stranki in pa, da so močno sokrivi pri tem tudi slovenski elementi. Višek tega pustnega zborovanja pa je bil odgovor predsednika soc. frakcije v občinskem svetu, ki se prišteva tudi med Slovence, na vprašanje nekega udeleženca: Wie wird Ludmannsdorf in Zukunft heißen? Z odgovorom je predsednik pojasnil mnenje cele frakcije, namreč: Njegova frakcija nikdar ne bo povzela iniciative oz. pobude za dvojezične krajevne napise v občini Bilčovs!!!!!!!

Vem, da je pust, ne razumem pa, da zahteva socialistični deželni poslanec kot zastopnik koroških Slovencev v deželnem zboru tisto pravico, kateri odpove podporo predsednik soc. občinske frakcije...

Zelo fleten je pust v Bilčovsu, posebno pa, ko imajo Slovence za norce!!!

PISMO BRAVCA:

Slovenska Koroška — quo vadis?

Praznovanje 10. oktobra 1970 ter dogodki okoli tega praznovanja so precej razburili prebivalce Koroške, nemške kakor slovenske. Še danes so časopisi polni člankov, ki se bavijo s to snovjo. Posebno NAŠ TEDNIK jo obravnava v taki meri, da se zdi, da si hoče pridobiti posebne zasluge v pranju umazanega perila. Pri takem perilu je navadno potrebno mnogo pralnih sredstev, če pomislimo, da morajo, kot upam, avtorji teh člankov precej študirati preteklost. In uspeh? Kaj si pričakujejo?

Slovesnosti ob 10. oktobru so, kot se je zdelo, predramile Slovence in skoraj bi bil človek mnenja, da se bo na Koroškem začela „slovenska vigred". Zdelo se je. Če se je kdo predramil, potem samo nekaj odgovornih ljudi, ki so se spomnili, da je treba nekaj storiti, da se ljudstvu pokaže, da sploh še eksistirajo. Potrkali so na vrata zveznega kanclerja, a jih je ta odpravil kar v predsobi. (In so se dali odpraviti!)

Ni čuda, da človek s časom izgubiš zaupanje!

Vprašal sem se, če je sploh še mogoče izpolniti člen 7 do kraja. Kakšne težave nastanejo npr. z rešitvijo vprašanja dvojezičnih napisov? Na vsak način bi bilo koristno, če bi se to dalo uresničiti, ampak — a nismo že zamudili vlak?

Dvojezični napisi imajo samo pomen, če so nabiti v nepretrganem ozemlju. To pa na Koroškem ne bo mogoče, ker so nekatere vasi na nekdanjih slovenskih tleh čisto nemške. Kje se naj potemtakem iščejo meje? Ali hočemo imeti nabite dvojezične napise samo v vaseh, v katerih se govori še slovensko? Hočemo napraviti „jezikovni švicarski sir"? Sploh pa, kdo bo določal, kje se napravijo napisi? Dežela? Občina? Prebivalci?

Ne vem, če bi dolgo obstojali ti napisi in če bi se ne ponovil „koroški osvobodilni boj", seveda v drugi obliki. Kakor sem že omenil, zamudili smo vlak, zaspali smo njegov odhod in upanje, da ga še ujamemo, je precej pičlo.

Mnogo se piše o nedržanih obljubah in — papir je zelo pohleven, dela pa zaostajajo. Ob robu vprašano: imamo sploh kakšen koncept? Čas je, da se naša stvar na novo premisli in da si postavimo temelje, na katerih si lahko zidamo novo hišo.

Eden izmed teh temeljev pa je kulturno delo. Seveda, imamo naše organizacije, imamo kulturna društva, imamo..., imamo..., imamo... Ja, imamo jih že, pa, kot se zdi, samo bolj na papirju. Če izvzamemo nekaj društev, ki res delajo, potem se razliva po našem ozemlju „kulturna tema". In ravno tu, mislim, bi se moralo začeti!

Če si človek ogledaš vabila k igram, potem vidiš, na katerem nivoju stoji naša kultura: stare, prašne igre, vedno iste, stokrat že igrane. A ne bi bilo mogoče, pridobiti nove, moderne igre in tako s časom dvigniti nivo odrskega delovanja? Kaj pomagajo režiserski tečaji, če se potem zopet igrajo stare igre?

Tudi na pevskem področju bi se moralo še mnogo napraviti, kajti pevcev imamo, manjka nam samo dobrih pevovodij.

Imamo morda kako skupino, ki bi npr. prirejala narodne plese? Kaj potem sploh delajo naše organizacije, se vprašam? Zadnji čas je, da si izprašamo vest in se zbudimo iz našega spanja in iz naše letargije. Če naši mladini ne bomo nudili možnosti, da bo stregla skupnim interesom, potem si bo iskala možnosti drugod. To pa bi pomenilo, da si kopljemo sami svoj grob. Kar drugi ne zmorejo, pa bomo opravili sami!

Te vrste naj bi ne bile samo kritika, ampak nekaj misli, ki jih stavim s tem na diskusijo.

Alojz Sticker

TELE Z UMETNIM SRCEM

Dr. Emil Buecherl iz Berlina je s svojimi pomočniki poskušal ozdraviti tele, bolno na srcu, tako, da mu je vsadil umeten organ iz umetne mase, napolnjen s krvjo. Naprava je bila velika kot pest in je črpala kri v prsa bolne živali. S tem umetnim srcem je tele živelo pet ur in pol.

Prvo tako umetno srce je imelo le en prekat. Sedaj bodo v laboratoriju po profesorjevem načrtu izdelali do 30. junija 1973 umetno srce z dvojnim prekatom, ki bo lahko prevzelo funkcije bolnega srca pri živalih kot tudi pacientih s srčnim infarktom.

„GRANNY SMITH" — NOVOST NA JUŽNEM TIROLSKEM

Jablanovo sorto „granny smith", ki dosega na evropskem tržišču v zadnjem času višje cene kot najbolj razširjena sorta zlasti delišes, so začeli preizkušati tudi na Južnem Tirolskem. Pri tem ugotavljajo, da po okusu ne zaostaja za plodovi iz drugih pridelovalnih področij, kjer je že doslej razširjena.

Pred šestimi leti so v Vinschgauu precepili 50 šampanjskih renet s sorto „granny smtih". Že leta 1969 je dalo teh 50 dreves 20 q pridelka. Jabolka so prodali po 135 lir (okoli 6 šilingov) za kilogram.

Posebna prednost na novo uvedene sorte je, da je odporna proti poznim pozebam. Pozeba aprila lani je v Latschu popolnoma uničila pridelek rdečega delišesa, pri sorti „granny smith" pa so ocenili škodo le na 7,5 % zaradi manjšega pridelka.

Naše prireditve

SPD „Danica" v Št. Vidu v Podjuni vabi na

P L E S

s pestrim kulturnim sporedom, v nedeljo, dne 14. februarja 1971, ob 19. uri pri Voglu v Št. Primožu.

Sodelujejo: Pevski zbor „Danica", ki bo pred veselico podal kratek koncert. Pevke in pevci bodo nastopili v narodnih nošah. — Fantje treh dolin, ansambel, ki je znan po radiu, televiziji in po ploščah. — Igralci SPD „Danica" s smešnimi prizori.

Poskrbljeno je tudi za razna presenečenja! Vabi odbor

◄●►

SPD „Vinko Poljanec" v Škocijanu vabi na Cankarjevo igro

POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

ki bo v soboto, 13. februarja 1971, ob 19.30 v farni dvorani v Škocijanu.

Gostujejo igralci Prosvetnega društva z Jezerskega.

Ljubitelje odrske umetnosti prisrčno vabi društveni odbor.

◄●►

SPD „Zarja" v Železni Kapli vabi na Cankarjevo igro

POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

ki bo v nedeljo, 14. februarja 1971, ob 11.30 v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostujejo igralci Prosvetnega društva z Jezerskega.

Ljubitelje odrske umetnosti prisrčno vabi društveni odbor.

◄●►

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku vljudno vabi Vas, Vašo družino, prijatelje in znance na prireditev

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

v nedeljo, 14. februarja 1971, ob 19,30 v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Na sporedu bodo: Nastop prvakov ljubljanske Opere, ki bodo peli uglasbene pesmi našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Kratka igra „Svojeglavček", igrajo dijaki iz Šmihela. Splošna družabnost in ples, igra domača godba.

K številni udeležbi vabi društveni odbor.

◄●►

Katoliško prosvetno društvo „Planina" v Selah vabi na

PUSTNO PRIREDITEV

ki bo v nedeljo, 21. 2., ob 13. uri v farni dvorani. Na sporedu sta dve veseloigri, petje in še kaj veselega.

◄●►

ŠT. JAKOB V ROŽU

Gojenke obeh gospodinjskih šol v Št. Jakobu v Rožu, Vas vabijo v nedeljo, dne 14. februarja, ob 2. uri na veselo popoldne v domačo dvorano.

Na sporedu je: Enodejanka „Dr. Dideldaj", dvodejanka „Kisle gobe", ples dveh pajacev, enodejanka „Korajža in bojazen".

Čisti dobiček je namenjen za poravnavo dolgov za kapelo.

Obilnega obiska pričakujejo gojenke.

◄●►

Prosvetno društvo v Št. Jakobu v Rožu vabi na pustno igro, komedijo v treh dejanjih

UBOGI SAMCI

ki bo v nedeljo, 21. februarja 1971, ob 19,30 (pol osmih zvečer) v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

Ljubitelji zdravega humorja vabljeni!

◄●►

ŽVABEK

Farna mladina iz Vogrč gostuje v nedeljo, 14. februarja, ob pol treh (14.30) popoldne v farni dvorani v Žvabeku s pustno veseloigro:

ČUDNI SNUBCI

Delo je spisal Jože Vombergar.

Vsi prisrčno vabljeni!

◄●►

VOGRČE

Farna mladina priredi v nedeljo, 14. marca, ob pol osmih (19.30) zvečer v farni dvorani pustno veseloigro:

ČUDNI SNUBCI

Veseloigro je spisal Jože Vombergar.

Prisrčno vabljeni!

Podjunska zimska „olimpiada“ v Vogrčah

Nedelja, 31. januarja, je pokazala, da Vogrče niso zakotna vas, ampak postajajo vedno bolj slavne. Skoro se bodo po svetu imenovale kot Squai Walley, Val d'Isere, Megeve itd. Vse, kar leze in gre, je prišlo k tekmam, od drugod so vozile kolone avtov, bili so organizatorji, 106 tekmovalcev, napovedovalci z zvočnikom, komisije merilcev, le televizije ni bilo, najbrže je TV-team zašel. Upamo, da prihodnjič pridejo snemat, gotovo bi bilo bolj zanimivo kot gledati le „ase“, ki so si vsi podobni in tudi več smeha bi bilo.

Vogrče imajo to prednost, da imajo vsaj nekaj snega, ko ga povsod po Evropi primanjkuje, da ga morajo voziti in nametavati. Je le dobro, da smo tam za hribom, ki ga varuje pred soncem.

Tekme so bile v okrilju Športnega kluba „Peca“, ki je nepolitično in združuje vso okolico Pliberka. Glavno težo priprave je nosil g. **Heinz Pukel,** trgovec v Vogrčah.

Posebnost naših smučarskih tekem je v tem, da nastopajo tekmovalci od tretjega leta starosti naprej, da se tako že pri najmlajših vzbuja zanimanje za šport in da se kmalu pokažejo talenti. Mamice in ateji so pa morali že globoko seči v žep, da so najmlajši tekmovalci nastopali moderno oblečeni z novimi smučmi. Kdor ni „nobel“, se že sramuje nastopati.

V skupini najmlajših od 3 do 4 let je dobil pokal **Sepl Tomic,** srebrno kolajno **Angelika Stefitz** in bronasto **Martin Rehbein.**

V skupini 5—6 let imajo prva tri mesta **Karin Pukel, Vili Tomic** in **Ester Srebotnik.**

V skupini 7—8 let: **Astrid Müller, Siegi Raschun** in **Rajmi Ulrich.**

V skupini 9—10 let: **Jozej Hirm, Hanzej Trechter, Dietmar Ramusch.**

V skupini 11-12 let je zmagala **Angela Blažej,** v skupini 13-15 let **Rihard Germadnik,** v skupini 16-18 let **Karl Stefitz** (najboljši dnevni čas!).

Pri odraslih od 18-30 let so zmagali **Horst Fürpass, Herman Kotnik** in **Štefej Visočnik.** Pri starih nad 30 let **Friedrich Urbas** in **Herta** Obertautsch.

Zanimivo je, da so prav dekliči zmagovali nad mnogo številnejšimi pobi. Pograbile so kar tri pokale, pa pravijo, da so „slabši spol“. Ker je bilo kar 106 tekmovalcev, je bilo že veliko dela s takim drobižem, ko so mnogi šele prvič nastopili. Pa so g. Pukelnu že pomagali, med njimi tudi šolski direktor g. Koncilija.

Južno vreme je prav tisti dan zmehčalo sneg, da niso mogli voziti prehitro in si vsaj nihče ni polomil nog, tudi to je nekaj vredno.

Škoda le, da ni bilo še Karla Schranza, v Vogrčah bi gotovo zmagal, ko je tekmovanje za svetovni pokal odpovedal. **Vsem starim** in novim smučarjem pa kličemo: nasvidenje **prihodnje leto v Vogrčah!**

HITROSTNO DRSANJE:

Othmar Braunecker — rekorder

Potem, ko je v soboto 500 m pretekel v času 39,8 sekunde, se je v nedeljo posrečilo hitrostnemu drsalcu Othmarju Brauneckerju iz Celovca, poštnemu uslužbencu, izboljšati svoj sobotni rezultat na 39,6 sekunde, s tem pa tudi vstop v svetovni razred. Samo z dvema avstrijskima rekordoma pa se Braunecker ni hotel zadovoljiti: potem ko je že v soboto dosegel nov rekord na 1000 m, je v nedeljo postavil še dva avstrijska rekorda, in sicer na 1500 m in v hitrostnem četveroboju.

Udo Jürgens samo še komponist

PO SVETOVNI TURNEJI NE BO VEČ NASTOPAL

Pred kratkim je Jürgensov manager Rudolf Beierlein v Kitzbühlu izjavil, da se bo njegov slavni varovanec umaknil s popevkarskega odra, ter se bo v prihodnje posvetil le komponiranju.

Za tekoče leto so predvidena še zadnja pevska gostovanja, in sicer turneje v dežele Beneluxa (Belgija, Nizozemska in Luxemburg), na Japonsko in v Južno Ameriko, leta 1972 pa namerava prirediti Udo Jürgens koncertno turnejo po Zahodni Nemčiji. Nakar bi se umaknil s popevkarske pozornice.

„Deset let je bil Udo Jürgens na vrhu lestvice popevkarjev; a take vrste umetnik ne more ostati kar dvajset let zapovrstjo prvi, kajti Udo noče, da bi moral nekega dne neprostovoljno odstopiti,“ je dejal njegov manager Beierlein.

Presedlanje h komponiranju za Uda ne bo težko, ker se je že doslej uspešno udejstvoval na tem področju, ter je veliko svojih hitov komponiral sam.

ROLLING STONESI

se s svoje turneje po Evropi niso vrnili preveč zadovoljni. Najslabše jih je sprejela nemška in italijanska mlada publika in mnogi strokovnjaki za pop glasbo, zatrjujejo, da gre njihova slava h kraju. Med njihovim potovanjem po Evropi je tisk zabeležil tudi več neprijetnih izpadov tega nekdaj tako popularnega ansambla. V Italiji je Mike Jagger napadel nekega fotoreporterja; globa — okoli 32.608 šilingov.

RICHARD V KRAVATI

Ne zgodi se pogosto, da bi angleški igralec Richard Burton oblekel belo srajco in kravato, zato so fotoreporterji dobro izkoristili priliko, ko se je Burton tako svečano opravljen pojavil pred kraljevsko palačo. Tam mu je angleška kraljica Elizabetha podelila Orden britanskega kraljestva, ki ga podeljujejo le največjim umetnikom.

To visoko priznanje so dobili tudi Beatlesi, a ga je John Lennon poslal kraljici nazaj kar s taksijem.

Olimpiada

Na Loberwiesenfeldu, (München) kjer bodo prihodnje leto olimpijske igre, so prvič poskusno prižgali olimpijski ogenj. Plamen gori v velikanski bakli, katero so gradili dve leti in pol ter je stala okoli 440.000 šilingov. Gorivo za olimpijski ogenj (tekoči plin) dovajajo po dveh cevovodih, ki se končujeta v posodi bakle v 21 lukenj. Toplota, ki jo razvija plamen, znaša dva milijona kalorij, kar bi zadostovalo, da bi vso zimo ogrevali nad 100 stanovanj.

Trixi Schuba — evropska prvakinja

Dvajsetletna Avstrijka Beatrix Schuba je na letošnjem evropskem prvenstvu v umetnem drsanju zasedla prvo mesto. Tako ima Avstrija po petih letih ponovno evropsko prvakinjo. S tem je mlada Dunajčanka dosegla svoj že dolgo zaželjeni cilj.

To je velik uspeh, od takrat, ko sta odstopila od nadaljnjih tekmovanj olimpijski zmagovalec Wolfgang Schwarz in trikratni svetovni prvak Emmerich Danzer leta 1968. Avstrijski drsalci so dokazali, da je Avstrija še zmerom velesila v umetnem drsanju.

Med moškimi pa je zmagal Ondrej Nepala (Češkoslovaška), 2. je bil Sergej Četveruhin (Sovjetska zveza), 3. Haig Oundijan (Velika Britanija).

KRIŽANKA

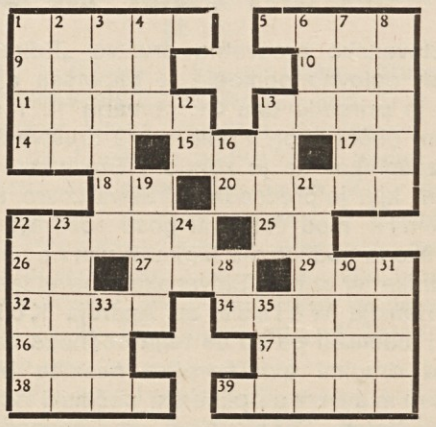

VODORAVNO: 1. svetnik, imenovan „angelicus“ (vodilni krščanski filozof); 5. oče „dialektičnega materializma“ (Karl); 9. obljuba; 10. vzvišene lirske pesmi; 11. veleum; 13. pivo, v enem od germ. jezikov; 14. mali (lat.); 15. prostor v cerkvi; 17. veznik, ki se uporablja, kadar je pogoj uresničljiv; 18. prislov; 20. zvezni predsednik v Avstriji (Franz); 22. udeleženca na ohceti; 25. oblika osebnega zaimka; 26. oblika osebnega zaimka; 27. 13. ali 15. dan v mesecu; 29. predlog; 32. destilat iz riževega slada; 34. tisti, ki beleži (notira); 36. Novaja ekonomičeskaja politika (nova gospodarska politika); 37. če ni domača, je ...?; 38. soroden, podoben; 39. Martin (pomilovalno).

NAVPIČNO: 1. dežela v Afriki; 2. Avar; 3. vojaška hrana; 4. oče (pomilovalno); 6. trije samoglasniki; 7. ime barve; 8. vrsta belega vina (ime ima po španskem mestu); 12. dve sosedni črki v ABC-edi; 13. kemijska prvina; 16. medmet klicanja; 19. tisti, ki se ukvarja z etiko; 21. starorimski bog morja; 22. ime nedavno umrlega slov. dramskega umetnika (Sever); 23. nasprotno od neveren; 24. latinski predlog (s tožilnikom, akuzativom); 28. eden (število); 30. krščanski turški podložniki (rodilnik, genitiv); 31. država v Aziji, ki je bila prva postaja devetega papeževega misijonskega potovanja; 33. oče (madžarsko); 35. Oton (pomilovalno).

Ivanhoe

48

»V Templestowe!« je presenečen vzkliknil domačin; spet ga je potipal za žilo in zamrmral sam pri sebi: »Mrzlica je ponehala, a razum je videti nekam zmešan in skaljen.«

»Zakaj pa ne v Templestowe?« je odvrnil njegov bolnik. »Vem, Natan, da je tam bivališče njih, ki so jim zaničevani otroci Zaveze kamen spotike in gnus; a saj veš, da nas nujne poslovne zadeve včasih zanesejo med te krvoločne nazarenske vojake in da obiskujemo preceptorije templjarjev in komende strežniških vitezov, kakor se imenujejo.«

»To dobro vem,« je rekel Natan; »ali pa veš, da je Luka Beaumanoir, poglavar njihovega reda, ki ga imenujejo Velikega mojstra, zdaj sam v Templestowu?«

»Tega ne vem,« je odvrnil Izak; »zadnja pisma naših bratov v Parizu so poročala, da je bival tam in prosil Filipa pomoči zoper sultana Saladina.«

»Medtem je prišel na Angleško, ne da bi se ga njegovi bratje nadejali,« je dejal Ben Izrael; »prišel je mednje z iztegnjeno močno roko, da bi jih poboljšal in kaznoval. Obraz mu plameni od srda nad njimi, ki so se izneverili zaobljubi, in velik je strah teh Belialovih sinov. Gotovo si že kdaj slišal njegovo ime?«

»Dobro mi je znano,« je rekel Izak; »pogani slikajo tega Luko Beaumanoirja kot moža, ki je zmerom pripravljen preliti kri za sleherno točko nazarenskega zakona; in naši bratje so ga označili kot divjega iztrebljevalca Saracenov in okrutnega trinoga Izraelovih otrok.«

»In prav so ga opisali,« je dejal zdravnik Natan. »Druge templjarje utegne posvetna radost izneveriti cilju njihovega srca, vabljivi blisk zlata in srebra jih utegne zapeljati; a Beaumanoir je drugačnega kova. On mrzi čutnost, prezira zaklade in stremi k tistemu, kar oni imenujejo mučeniško krono. Bog Jakobov mu jo pošlje prej ko mogoče, njemu in njim vsem! Posebno je pa ta ošabni mož iztegnil svojo bojno roko nad Judovimi sinovi, kakor nekdaj David nad Edomljani, namreč, da je umor Žida prav tako sladek dar kakor smrt kakega Saracena. Celo umetnosti naših zdravnikov očita brezbožnost in sleparstvo, češ da je satanova ukana. Naj ga Bog kaznuje!«

»Kljub temu se moram pokazati v Templestowu,« je dejal Izak, »pa da mu je obraz strašan kakor sedemkrat zakurjena ognjena peč.«

Nato je razložil Natanu neodložljivi namen svojega potovanja. Rabi ga je z zanimanjem poslušal in mu po židovski navadi izrazil sočutje s tem, da je raztrgal svoja oblačila. »O, moja hči,« je vzklikal, »o, moja hči! Gorje ti, lepota Ziona! Gorje, gorje Izraelu v njegovem suženjstvu!«

»Zdaj veš, kako je z menoj,« je nadaljeval Izak, »in vidiš, da ne morem odlašati. Morda bo navzočnost tega Luke Beaumanoira, ki je vrhovni vodja njih vseh, odvrnila Briana de Bois-Guilberta od zla, ki ga kani, in storila, da mi vrne moje ljubljeno dete Rebeko.«

»Pojdi,« je rekel Natan Ben Izrael, »in bodi moder, zakaj modrost je pomagala Danielu v levnjaku, kamor so ga vrgli; in naj bi ti šlo vse po sreči, tako, kakor tvoje srce želi. Toda če moreš, ogni se velikega mojstra, zakaj zjutraj in zvečer mu je slast izkazovati našemu ljudstvu brezbožno zaničevanje. Če bi mogel na samem govoriti z Bois-Guilbertom, bi nemara še bolje opravil z njim; zakaj slišati je, da ti prokleti nazarenci v preceptoriju niso enih misli. Da bi Gospod zmešal njihove namere in jih osramotil! A ti, brat, se vrni k meni kakor v hišo rodnega očeta in mi prinesi glas, kako si opravil; nadejam se, da pripelješ s seboj Rebeko, učenko modre Miriam, ki so nejeverniki razvpili njene zdravniške uspehe, češ da jih je dosegla s čarovnijo.«

Izak se je potemtakem poslovil od svojega prijatelja, in ko je kako uro jahal, je dospel pred templestowski preceptorij.

Ta zgradba templjarjev je stala med lepimi travniki in pašniki, ki jih je bila naklonila redu pobožnost prejšnjega preceptorja. Bila je močna in dobro utrjena — okolnost, ki je ti vitezi niso nikoli zanemarili, tembolj, ker je bila glede na neurejenost Anglije zelo potrebna. Dva črno oblečena helebardirja sta stražila dvižni most, drugi pa so v enako mrki opravi kakor pogrebci lazili po obzidju sem ter tja, bolj podobni strahovom nego vojakom. Nižji redovni častniki so bili vsi tako napravljeni, odkar je njihova bela noša, podobna haljam vitezov in oprodov, povzročila v palestinskih gorah nastanek lažne bratovščine, ki se je takisto imenovala templjarsko in delala redu veliko sramoto. Kdaj pa kdaj si videl viteza v dolgem belem plašču, kako je s pobešeno glavo in prekrižanimi rokami prišel po dvorišču. Če sta se dva po naključju srečala, sta šla s počasnim, slovesnim in nemim pozdravom drug mimo drugega, zakaj tako je zahtevalo njih redovno pravilo, sklicujoč se na besede Svetega pisma: »V mnogih besedah se greha ne ogneš« in »življenje in smrt sta v oblasti jezika.« Skratka, zdelo se je, da je trda spokorniška strogost redovnega pravila, ki je bila tako dolgo izpodrinjena ob razbrzdanosti in grešni popustljivosti, pod resnim očesom Luke Beaumanoirja mahoma oživela v Templestowu.

Izak je obstal pred vrati in jel ugibati, kako bi najlaže prišel v preceptorij, ne da bi zbudil nejevoljo; zakaj dobro je vedel, da obnovljena fanatičnost reda ni manj nevarna njegovemu nesrečnemu plemenu kakor breznačelna razuzdanost templjarskih vitezov in da bo danes njegova vera prav tako zbujala mržnjo, kakor bi ga bilo drugače njegovo bogastvo izpostavilo izsiljevanju neusmiljenih zatiralcev.

Luka Beaumanoir se je medtem izprehajal po majhnem, k preceptoriju spadajočem vrtu na notranji strani vnanjih utrdb ter se žalostno in zaupno razgovarjal z bratom svojega reda, ki je bil z njim vred dospel iz Palestine.

Veliki mojster je bil prileten mož, sodeč po njegovi dolgi sivi bradi, košatih sivih obrvih in zasenčenih očeh, ki jim pa leta niso mogla utrniti ognja. O tem, da je bil nekdaj strašen vojščak, so še dandanes pričale njegove ozke, stroge, vojaško okrutne črte; pobožnega asketa sta izdajala shujšanost, povzročena z vzdržljivostjo, in notranji ponos samozadovoljnega pobožnika, ki se je izražal na njegovem obličju. A vendar je bilo v teh trdih črtah obraza nekaj nenavadnega in plemenitega, bržkone posledica važne vloge, ki jo je moral v svojem vzvišenem svojstvu igrati nasproti knezom in vladarjem, ter vsakdanjega izvrševanja najvišje oblasti nad hrabrimi in visokorodnimi vitezi, ki so jih združevala redovna pravila. Njegova postava je bila visoka in njegovo držanje, ki ga starost ni mogla upogniti, ravno in ponosno. Njegov beli plašč je bil strogo po predpisih svetega Bernarda ukrojen iz blaga, kakršno so tiste dni imenovali burrelsko sukno; tesno se je prilegel stasu in nosil na levem ramenu osmeroogelni redovni križ iz rdečega sukna. Ne gornostaj ne druga kožuhovina ni krasila te obleke; le iz ozira na svoja leta je imel veliki mojster, kakor so pravila dovoljevala, jopič podložen in obšit z najmehkejšo jančjo kožo, tako da je gledala volna navzven; edino to je spominjalo na rabo krzna, ki je takrat pomenila višek razkošja v obleki. V roki je držal tisti čudni abacus ali uradno palico, s katero navadno slikajo templjarje, z okroglo ploščico na vrhnjem koncu, v kateri je bil vrezan redovni križ sredi grboslovnega kroga. Tovariš, ki je spremljal to visoko osebnost, je

Z raketo z Zemlje na Mesec

Vprav te dni je ves svet ponovno z velikim zanimanjem zasledoval polet treh ameriških astronavtov (oz. točneje lunonavtov) z raketo Apollo 14 na Luno, kjer sta dva srečno pristala in nato spet odletela z matično vesoljsko ladjo nazaj na Zemljo.

Ob pregledovanju arhivske literature v uredništvu smo slučajno naleteli na spodnji izredno zanimivi članek, ki je izšel malo manj kot pred štiridesetimi leti v tedanjem ljubljanskem mesečniku „Prijatelj" (marec 1933!) in ga zaradi njegove izredne aktualnosti prinašamo v celoti (obenem z enim od obeh klišejev). Saj se takrat navadnemu zemljanu kaj takega še sanjalo ni in je to snov poznal le iz utopičnih romanov Julesa Verne-a. Po načinu opisovanja točnosti vseh priprav in poleta bi človek mislil, da je bil članek napisan šele okrog leta 1960; le časi poletov niso povsem točni (čas poleta na Luno se pa še kar dobro ujema z dejansko porabljenim časom).

Opomba uredništva

Najresnejši načrti za interplanetarno potovanje. — V kratkem nameravajo spustiti dve raketi kot izvidnici na Mesec. Raketa bo preletela to pot v 100—150 urah in bo imela takšno lastnost kakor mačka, da bo vselej priletela na „noge".

Več kot trideset let je že, odkar se je porodila v glavi pisatelja senzacionalnih romanov Julesa Vernea misel o podmornici, o zrakoplovu, o plavajočem otoku in o potovanju na Mars. Tedaj se je svet veselo zasmejal, podal Julesu Verneu roko in prisrčno zaklical: „Bravo, Verne, vi imate genialno domišljijo!"

Dandanes je ta domišljija resničnost. Jules Verne si ni izmišljal absurdov. To je bil človek instinkta, človek, ki je, spremljajoč razvoj tehnike, slutil njeno popolnost. Dandanes je zrakoplov skoraj tisto, kar avtomobil. Podmornice tudi, plavajoči aerodromi se grade, v tvornicah izdelujejo zrakoplove z velikanskim obsegom — aerobuse, cele parnike ... Kakor torej vidite, so vse te ideje dandanes resničnost, razen potovanja na Mars. Toda ali nam niso dosedanji uspehi zadostno jamstvo, da se bo dal jutri preleteti tudi brezzračni prostor nad Zemljo?

Vi seveda ne veste, ali pristojni in zainteresirani učenjaški krogi vedó, da že imamo anonimno društvo za interplanetarna potovanja. V tem društvu so osredotočili učenjaki kapital Evrope in Amerike. Tu se kar naprej dela in eksperimentira. Išče se sila, plin, eksploziv, kemični proces, ki bo mogel odnesti človeka na Mars in na druge planete. In našli so že pomembne formule. Dve leti je že, kar imajo v Nemčiji konstruirano raketo, ki bi v 146 urah priletela na Venero, a v 235 urah na Mars.

V okviru teh načrtov in po navodilih graditeljev rakete so bili nedavno tudi izdelani filmi, ki kažejo potovanje na mesec. Eden teh filmov je „Žena na mesecu", drugi „Svet leta 1980." Gledavci so seveda mislili, da je tudi to navadna fantazija, v resnici sta pa oba filma izdelana pod vodstvom strokovnjakov za interplanetarna vprašanja, a 30

„Raketa je preletela mrtvo točko v vsemirju in zagledala senco meseca..."

odstotkov čistega dobička od teh filmov gre v korist tistega anonimnega društva za zgradbo in dobavo potrebnega materiala za rakete.

Zadnji čas se že ve, da je Herman Obert, instruktor Frica Langa, zasnovatelja filma „Žena na mesecu", glavna oseba tega interplanetarnega prometnega podjetja. Vse tako kaže, da je Obert (doma iz Salzburga; bil je tudi učitelj znanega nemškega raketnega strokovnjaka Wernherja v. Brauna, ki po drugi svetovni vojni deluje na tem področju v ZDA. — Op. ured.) dal pobudo, da se bodo v kratkem v mnogih svetovnih mestih pojavili strogo strokovni članki, ki bodo razpravljali o dosedanjih načrtih za rakete in o najnovejšem, ki ga proučujejo hkrati v Ameriki in Nemčiji.

Kakor zamisel Julesa Vernea, tako so se tudi vsi dosedanji projekti raket izkazali za nepraktične. Prvi poizkusi, da se napravi velika granata, ki bi jo izstrelila velikanska moč eksploziva iz topa in jo nesla s hitrostjo treh kilometrov na sekundo tudi še potem, ko bi že preletela 100 km, so pokazali, da je ta načrt neizvedljiv in nepraktičen.

Takšna granata bi nikdar ne prišla na mesec, ampak bi blodila po vsemirju okoli zemlje. In potem pa, če bi se tudi napravil top, dolg 150 m, ki naj bi izstrelil takšno granato, je še zmeraj veliko vprašanje, ali bi ne bila hitrost granate v brezzračnem prostoru problematična oziroma bi ne bila granata po 338 tisoč kilometrih od zemlje na mrtvi točki. V tem trenutku bi granata, ako bi višje sile zmanjšale njeno hitrost, ne imela nove inpulzivne moči in ... zgodilo bi se, da bi ostala na mrtvi točki.

Prav tako so se izkazale za nepraktične tudi rakete z eksplozivom v prašku, toda ideja same rakete je živo zainteresirala vesoljni svet. Po prvih poizkusih z raketami, ki jih je gnal eksploziv, neka vrsta smodnika, in ki niso uspeli, se je takoj videlo, da je raketa edino možno interplanetarno prometno sredstvo bodočnosti. Zato so si prizadevali dobiti najprimernejši, najpraktičnejši in najmočnejši eksploziv, s katerim bi dosegla raketa maksimalno, tako rekoč absolutno hitrost. Dolgo in vneto so sestavljali takšen eksploziv, dokler niso nedavno spoznali, da bi mešanica plinov hidrogena in neke vrste oksigena mogla dati moč za začetno hitrost 5 km na sekundo. Napravili so poizkuse z miniaturnimi raketami in definitivno ugotovili moč teh plinov, ki omogočajo potrebno začetno hitrost.

To je brez dvoma pomembno odkritje. S pomočjo mešanice hidrogena in oksigena se sicer raketa požene, toda vprašanje je, ali bo mogla tudi dalje leteti. Katera hitrost je potrebna, da bi prišla iz sfere zemeljne privlačnosti?

Izračunano je, da prileti telo, ki pada, na zemljo s hitrostjo 11 km na sekundo, a le tedaj, če je bilo izpuščeno z neke teoretične točke, kjer se teža več ne občuti. Ta mrtva točka je 338.000 km nad zemljo. Če vzamemo zdaj recipročno, da potrebuje raketa, preden zapusti zemljo, prav isto hitrost (11 km), ne za odhod, ampak da se osvobodi teže, zračnega pritiska in kemičnih vplivov, potem ni težko izvajati iz začetne hitrosti tega bistvenega pogoja raketnega letenja.

Vprašanje pa je, ali bi mogel človek vzdržati v tej maksimalni hitrosti. Gotovo je, da

(Nadaljevanje na 8. strani)

L. KALAN:

Snežinke pojo

Zaplešimo, sestrice bele,
zakrijmo sivino neba;
zaplešimo lahke, vesele
čez hoste in tiha poljá!

Pobelimo smrečicam veje,
zabrišimo stezam sledi;
razgrnimo mehke odeje
čez mesta in skrite vasi!

Otroci se nas veselijo,
saj sanke jih čakajo že;
in smučarji mladi drčijo
po beli preprogi z goré.

Za dobro voljo

Dvoumno

»Ali že veš, ka je včeraj Draga odgovorila na mojo ženitveno ponudbo?«

»Ne.«

»Vraga, torej že veš.«

Besedna igra

V norišnici nekdo sredi noči močno pozvoni. Vratar odpre linico nad vhodnimi vrati in vpraša:

»Kdo je spodaj?«

»Jaz sem,« se oglasi od spodaj. »Znorel sem in zdaj bi rad k vam prišel.«

»Ali se vam je zmešalo, da zdaj sredi noči zvonite,« ga je nadrl vratar in zaprl linico.

---

bil v vseh pogledih skoraj enako oblečen, a njegova globoka spoštljivost nasproti predstojniku je pričala, da med njima ni druge enakosti. Preceptor, zakaj tak je bil njegov čin, ni stopal z velikim mojstrom vštric, ampak ravno toliko za njim, da je mogel Beaumanoir govoriti z njim, ne da bi okrenil glavo.

»Konrad,« je rekel veliki mojster, »dragi tovariš mojih bitk in naporov, samo tvojemu zvestemu srcu morem zaupati svoje skrbi. Tebi edinemu morem povedati, kolikokrat, odkar sem prišel v to kraljestvo, sem že zaželel, da bi bil odrešen in poklican k pravičnikom. Niti ene take stvari nisem našel v Angliji, da bi se moje oko z veseljem spočilo na njej, razen naših bratov pod močno streho naše tempeljske cerkve v oni ponosni prestolici. O, hrabri Robert de Ros, sem vzkliknil sam pri sebi, ko sem gledal na te vrle vojake križa, kako ležijo izklesani na svojih grobnicah, o, dični William de Mareschal! Odprita svoji marmornati celici in sprejmita k počitku trudnega brata, ki bi se rajši boril s sto tisoč pogani, nego gledal, kako propada naš sveti red!«

»Res je,« je odgovoril Konrad Mont-Fitchet, »še preveč resnično je; in razbrzdanost naših bratov je na Angleškem celo večja nego v Franciji.«

»Zato, ker so tu bolj bogati,« je rekel veliki mojster. »Oprosti mi, brat, če bi se ti zdelo, da hvalim samega sebe. A ti veš, kako sem živel, kako sem izpolnjeval sleherno točko pravil, boreč se z vtelešenimi peklenščki, ter pobijal rjovečega leva, ki hodi okoli in išče, koga bi požrl, kot dober vitez in pobožen svečenik, kjer koli sem ga srečal — tako, kakor nam zapoveduje blaženi sveti Bernard v petinštiridesetem poglavju našega redovnega pravila: ut leo semper feriatur. A tako mi svetega Temlja, vnema, ki mi je izpila življenje, živce in mozeg iz kosti — na sveti Tempelj se ti kolnem, da razen tebe in peščice drugih, ki še živijo po stari strogosti našega reda, nikoder ne vidim braov, ki bi jih mogel objeti pod tem svetim imenom. Kaj pravijo naša ustanovna pravila in kako jih poslušajo naši bratje? Ne smeli bi nositi ne puhlega posvetnega lišpa, ne perjanice na šlemu, ne zlata na stremenu ali na uzdi; a kdo hodi dandanes še tako ponosno nališpan in pisano našarjen kakor siromašni vojaki Templja? Po naših pravilih jim je prepovedano, da bi lovili ptiča s ptičem, streljati divjačino z lokom ali samostrelom, trobili na lovski rog ali na konju gonili jelena. A kdo lovi in sokolari, kdo goji sleherno zabavo v gozdu in na vodi, kdo je še tako vnet za vse te norčije in ničemurnosti kakor templjarji? Prepovedano jim je brati, razen kar jim prednik dovoli, ali poslušati, kar drugi bero, razen svetih stvari, ki se glasno čitajo med obedi; a glej, kako so njih ušesa odprta lenuharskim minstrelom in njih oči zamaknjene v prazne romane. Ukazano jim je, naj iztrebljajo čarodejstvo in krivoverstvo; oni pa preučujejo preklete skrivnosti židovske kabale in čarovnijo poganskih Saracenov. Predpisana jim je preprosta hrana, porenine, juhe in kaše, meso pa samo trikrat na teden, zakaj vsakdanja mesna hrana je nečastno pogubljanje telesa; a glej, njih mize stokajo pod slastnimi jedili! Njihova pijača bi morala biti voda, a dandanašnji se sleherni veseljak ponaša s tem, da pije kakor templjar! Še tale vrt, kakor je poln redkih rastlin in dreves, prinešenih izpod jutrovskega neba, je bolj podoben haremu kakega nejevernega emirja nego kraju, ki bi ga morali krščanski menihi rabiti v to, da si pridelajo zelenjavo za kuho. In — oh, Konrad, dobro bi bilo, če bi se omajanost reda vsaj tukaj ustavila! Saj se spominjaš, da nam je bilo prepovedano sprejemati pobožne žene, ki so bile izprva dodeljene našemu redu kot sestre, zakaj šestinštirideseto poglavje pravi, da je večni sovražnik s pomočjo ženske družbe že nekaterega odvrnil s prave poti v raj. Da, v zadnjem poglavju, ki je tako rekoč sklepni kamen čistih, nepotvorjenih naukov, katere je naš blaženi ustanovnik tu nakopičil, nam je celo prepovedano dajati svojim rodnim sestram in materam poljub ljubezni — ut omnium mulierum fugiantur oscula (da ne bi poljubili nobene ženske) — a danes me je sram govoriti, še misliti me je sram na pohujšanje, ki je kakor povodenj navalilo na nas. Duše naših čistih ustanoviteljev, duše Hugha de Payena, Godfreya de Saint-Omerja in blažene sedmorice, ki je prva posvetila svoja življenja službi Templja, nimajo miru niti v uživanju nebeškega plačila. Videl sem jih, Konrad, v svojih nočnih prividih; njih svete oči so prelivale solze zaradi grehote in brezumja bratov in zaradi sramotnega, ostudnega razkošja, v katerem brodijo. ‚Beaumanoir', so me klicali, ‚ti spiš! Zbudi se! Na delavnici Templja je madež, črn in gnil kakor nekdaj znamenja gobavosti po zidovih. Vojaki križa, ki bi se morali ogibati ženskega pogleda kakor bazil liskovih oči, živijo v očitnem grehu, ne samo z ženskami svojega lastnega rodu, ampak celo s hčerami prekletih poganov in še bolj prekletih Židov. Ti spiš, Beaumanoir; vstani in maščuj našo stvar! Pobij vse grešnike, moške in ženske! Vzemi Phinejevo plamenico v roke! Privid je izginil, Konrad, a ko sem se prebudil, sem še vedno slišal rožljanje njihovih verižnjač in videl vihranje njihovih belih plaščev. In zdaj hočem storiti po njihovi besedi, zdaj hočem očistiti delavnico Templja; poruval bom nečiste kamne, ki so okuženi, in jih pometal iz poslopja.«

»A pomisli, častiti oče,« je rekel Mont-Fitchet, »čas in navada sta že globoko vžgala ta madež; kakor je tvoja preosnova pravična in modra, tako naj bo tudi oprezna.«

»Ne, Mont-Fitchet,« je odvrnil strogi starec, »biti mora ostra in nenadna, zakaj usoda reda je pred odločitvijo. Treznost, požrtvovalnost in pobožnost naših prednikov so nam pridobile mogočne prijatelje — naša prevzetnost, naše bogastvo in naše razkošje pa so vzdignile zoper nas silne sovrage. Treba je, da vržemo od sebe ta bogastva, ki so izkušnjava vladarjem, da odložimo prevzetnost, ki je zanje žaljiva, in da odpravimo razbrzdanost nravi, ki je pohujšanje za ves krščanski svet! Če ne — pomni moje besede! — bo templjarski red do tal razdejan in niti mesto, na katerem je stal, ne bo več znano med narodi.«

»Bog nas obvaruj take nesreče!« je rekel preceptor.

»Amen,« je slovesno pritrdil veliki mojster, »a treba je, da si zaslužimo njegovo pomoč. Povem ti, Konrad, ne moči nebes ne posvetne oblasti ne bodo več trpele zavrženosti tega pokolenja. Moja poročila so zanesljiva; tla, na katerih stoji naša delavnica, so že izpodkopana in vse, karkoli pridamo zgradbi svoje veličine, jo bo le tem prej strmoglavilo v prepad. Kreniti moramo nazaj in se spet pokazati verne borce križa, ki ne žrtvujejo smotru samo svojega življenja in krvi, svojih slabosti in grehot, ampak tudi svojo udobnost, svoj mir in svoja prirodna nagnjenja, ter ravnajo kot možje, prepričani, da je nekatero veselje, ki utegne biti drugim dovoljeno, prepovedano zaobljubljenemu vojaku Templja.«

Tisti mah je stopil na vrt oproda v ponošeni obleki (zakaj pripravniki za ta sveti red so v času svojega novinstva nosili obleko, ki so jo vitezi odložili); globoko se je priklonil velikemu mojstru in molče obstal, čakaje dovoljenja, da sme povedati svoje sporočilo.

»Mar ni bolj spodobno gledati tega Damjana,« je rekel veliki mojster, »oblečenega v obleko krščanske ponižnosti, kako stoji pred svojim prednikom in spoštljivo molči, kakor pred dvema dnevoma, ko se je bedak pokazal v pisanem jopiču, nagizdan in ošaben kakor papiga! — Kakšna je tvoja vest?«

»Žid stoji pred vrati, plemeniti in velečastni oče,« je rekel oproda; »prosi, da bi smel govoriti z bratom Brianom de Bois-Guilbertom.«

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 14. 2.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 15. 2.. 13.45 Informacije — Mesečna gospodarska panorama. — TOREK, 16. 2.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Na obisku (v kmetijski šoli v Podravljah). — SREDA, 17. 2.: 13.45 Informacije — M. Košutnik: Prah izpod postelje (Veseloigra v narečju). — ČETRTEK, 18. 2.: 13.45 Informacije — Otroci pojo — Koroški kulturni pregled — Slovenske narodne — Cerkev in svet. — PETEK, 19. 2.: 13.45 Informacije — Poper in sol. — SOBOTA, 20. 2.: 9.00 Rubrika za jugoslovanske delavce, zaposlene v Avstriji — Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Na pustno soboto za vas.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 14. februarja: 15.45 Za otroke od 5. leta naprej: Toby in Tobija — 16.20 Za otroke od 6. leta naprej: Cappuccetto — 16.40 Za otroke od 11. leta naprej: Flipper — 17.05 Za mladino od 14. leta naprej: Stik -- 17.35 Pogled z okna: Der Ötscher — 18.05 Fotojazbec, lahko noč za najmlajše — 18.10 „Naročilo g. Traska“ — 19.00 Čas v sliki — 20.15 Dvojica v somraku, komedija Noela Cowarda — 21.45 Mali 2 x 1, pesmi, dueti in parodije iz 3. stoletja — 22.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 15. februarja: 17.00 Mednarodni športni teden v Sapporu — 18.20 Fotojazbec, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — slika — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kobra, sprejmite: Igra brez meje — 22.00 Čas v sliki.

TOREK, 16. februarja: 18.00 Angleščina — 18.20 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fé: Moj prijatelj Lariat — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prostor za živali — 21.05 Tatovi imajo prednost, sleparska komedija — 22.25 Čas v sliki.

SREDA, 17. februarja: 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Mostovi k človeku — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Pustne čarovnije — 17.05 Veliko potovanje slončka — 17.20 Za družino — 18.00 Francoščina — 18.20 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Nobenih rož v pozdrav — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 21.15 Ekskluzivno, film — 22.50 Čas v sliki.

ČETRTEK, 18. februarja: 10.00 TV v šoli: Koroška — 10.30 Večerja — 11.30 Rimska zgodovina — 18.00 Italijanščina — 18.20 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.50 Dezernat M.: Sled vodi k Roccu — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Jenny, film — 21.35 Aktualnosti iz filmskega sveta — 22.25 Čas v sliki.

PETEK, 19. februarja: 10.00 TV v šoli: Inštrumenti tehnike — 10.30 Mesto dela zgodovino — 18.00 Zeleni svet: Števila, dejstvo, perspektive — 18.20 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Bunny in njegovi tovariši — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Mainz poje in se smeje — 23.15 Čas v sliki.

SOBOTA, 20. februarja: 15.35 Robert Schumann: Simfonija štev. 4 v d-molu — 16.30 Za otroke od 5. leta naprej: Hišica — 16.55 Za otroke od 6. leta naprej: Primite tatu — 17.10 Za otroke od 11. leta naprej: Daktari — 18.10 Tedenski magazin — 18.20 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 V soboto s Heinzom Conradsom — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zapleteni sledovi, film, 1. del — 21.40 Šport — 22.10 Čas v sliki — 22.25 Gospodična Stop, vesela filmska zgodba.

Wolle, Wolle, Wolle zu Räumungspreisen!
Wollbar bei der Kapuzinerkirche, Klagenfurt

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke — tudi na obroke — ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach—Borovlje
Telefon 04 2 27 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 12. 2.: 9.30 TV v šoli — 18.30 Zabavno glasbena oddaja — 18.45 Variete — 19.00 Svet na zaslonu — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Vrni se mala Sheba — ameriški film — 22.15 Izkažimo se — quiz — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 13. 2.: 9.35 TV v šoli — 14.30 London: Predolimpijske igre v Sapporu — 18.20 Po domače s Fanti treh dolin — 18.45 Holandski dragulji — 19.20 Afriška ekspedicija — 20.00 TV dnevnik — 21.35 Filmska burleska — 22.05 Nepremagljivi — serijski film — 22.55 TV kažipot — 23.15 Poročila.

NEDELJA, 14. 2.: 9.30 Po domače z Beneškimi fanti — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 16.55 Judo turnir — 18.30 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Naše malo misto — humoristična oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 2.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Matematika — 14.30 Pariz: Predolimpijske igre v Sapporu — 16.10 Francoščina — 17.38 Napoved sporeda — 17.40 Mendo in Slavica — 18.00 Risanka — 18.30 Od zore do mraka: Nebesna straža — 19.05 Mladi za mlade — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Moška zvrst — angleška TV drama — ... Živa dediščina: Za bolezen so zdravila — ... Poročila.

TOREK, 16. 2.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Spoznavanje narave in družbe — 16.10 Angleščina — 17.45 Tiktak: Pravljica o neprijetnem obisku — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Torkov večer: George London Show — 19.05 Poplave — oddaja o narodni obrambi — 19.30 Vzgoja za življenje v dvoje — 19.40 Pet minut za boljši jezik — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Film meseca: Velika ljubezen Elvire Madigan — švedski film — 22.05 Nokturno: Na oni strani srebrne črte — 22.20 Poročila.

SREDA, 17. 2.: 8. 15 TV v šoli — 17.55 Čarobna piščalka — 18.30 Amaterski ansambli — 19.05 Od filma do filma — 19.20 Po sledeh napredka — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Cesare Pugni: Esmeralda — balet — 21.45 Jazz na zaslonu — 23.00 Poročila.

ČETRTEK, 18. 2.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Francoščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 I. Petrič: Divji bik Ferdinand — 18.15 Obzornik — 18.30 Svet, v katerem živimo — 19.20 Vse življenje v letu dni — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Pogled naprej: Prihodnost v komuniciranju — 21.25 S. Maugham: Padec Edvarda Barnarda — 22.15 Karajan vam predstavlja: J. S. Bach: Brandenburški koncert — ... Poročila.

PETEK, 19. 2.: 9.35 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 16.10 Spoznavanje prirode in družbe — 19.00 Slovenska knjiga, slovenski pisatelj, slovenski bralec — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Cat Balou — ameriški film — 22.05 Izkažimo se — quiz — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 20. 2.: 9.35 TV v šoli — 18.50 Holandski dragulji — serijski film — 19.20 S kamero po svetu: Največji zoo — 20.00 TV dnevnik 20.35 Izbor pesmi za festival „Pesem evrovizije“ JRT — 21.35 Rezervirano za smeh — 22.05 Nepremagljivi — serijski film — 22.55 TV kažipot — 23.15 Poročila — 23.20 Smučarska fis-a tekmovanja na Vitrancu.

Kmet in vrtnar v tem času

NA NJIVI: Konec decembra in v začetku januarja smo imeli hud mraz. Druga polovica januarja pa je bila nenavadno mokra, in to z visoko temperaturo. Tako velike spremembe gotovo niso v korist rastlinam in lahko povzročijo občutno škodo. Zato bomo ozimine že zdaj gnojili s približno 80 kg apnenega nitrata na hektar. S tem si bodo rastline opomogle.

V SADOVNJAKU: Tudi tu imamo praktično mrtvo sezono. Pričakovati moramo hladne dneve, zato je vsak poseg lahko zelo tvegan.

NA VRTU: Nadaljujemo s pripravljanjem zemlje za spomladansko setev vrtnin. Še vedno sadimo (ne v hladnem vremenu) čebulček, česen in druge rastline. Cvetlice moramo zaščititi pred mrazom. Ne pozabimo, da nas februar lahko še zelo neprijetno preseneti.

V HLEVU: Skrbeli bomo za zračnost in pazili, da se ne bo zadrževala vlaga. Ob lepem vremenu bomo spustili živino na prosto, da se sprehodi. Ne pozabimo pri vsem tem, da bolj škoduje živini vlažen, zatohel kot pa hladen, a čist zrak.

AKTUALNOSTI PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

OBA BERLINA TELEFONSKO POVEZANA

Od leta 1966 ni bilo zasebnikom mogoče telefonirati iz zahodnega Berlina v vzhodni; v zahodnem Berlinu živi okrog poldrugi milijon ljudi. V nedeljo so telefonsko zvezo obnovili v smislu dogovora med poštama vzhodnega in zahodnega Berlina. Od leta 1952 sploh ni bilo neposredne telefonske zveze med mestoma. Dne 27. maja 1952 je Vzhodna Nemčija pretrgala 5000 telefonskih prog v Zahodno Nemčijo.

GOSPODARSKA STISKA TUDI NA DANSKEM

Iz Kopenhagna poročajo pariški listi, da so se tam pred prazniki začutile posledice precejšnje gospodarske stiske. Letos ljudje niso kupovali toliko najrazličnejših daril kakor prejšnja leta ob božičnih praznikih, pač pa nabavljajo rajši povsem praktične in nujno potrebne predmete. Čuti se močan davčni pritisk. Danci so letos rajši praznovali božič doma namesto po lokalih ali v tujini.

V DOBERDOBU SO SE ODDAHNILI

Ko so tudi osrednje italijanske oblasti potrdile, da je evropski center za jedrska raziskovanja (CERN) opustil načrt za gradnjo velikanskega pospeševalnika z zmogljivostjo kar 300 GeV, ker bi bila graditev združena s prevelikimi izdatki, so se v Doberdobu (slov. vas v Italiji) ljudje oddahnili v zavesti, da bodo lahko ohranili svojo vas nedotaknjeno. Poprej, dokler je namreč kazalo, da bo CERN izbral prav Doberdob za sedež pospeševalnika, so italijanski listi napovedovali, da bo tam nastalo novo mesto z 20.000 do 30.000 prebivalci.

CERN je sklenil, rajši razširiti pospeševalnik v Meyrinu pri Ženevi. Zdaj so nastale nove težave tudi v tem pogledu, ker se je angleška vlada postavila na gledišče, da bo prispevala za razširitev pospeševalnika edino v primeru, ako se za to odločijo vsi člani organizacije CERN. Zaradi tega angleškega sporočila so morali v Ženevi odložiti sejo upravnega odbora do 19. februarja. Dela za razširitev pospeševalnika bi stala 260 milijonov dolarjev. V načrtu je zmogljivost 200 GeV, vendar bi se pozneje dal pospeševalnik povečati na zmogljivost 1000 milijard elektronskih voltov.

ZDA SO ZAVRNILE SOVJETSKI PREDLOG O OMEJITVI IZDELOVANJA PROTIRAKET

Vlada Združenih držav Amerike je zavrnila predlog sovjetskega predstavnika na konferenci SALT (za omejitev strateškega orožja). V smislu zamisli Združenih držav Amerike naj bi bila omejitev širša ter bi se morala nanašati tudi na omejevanje ofenzivnega orožja, torej ne samo obrambnega. V tem smislu se je že glasil ameriški predlog na dunajski konferenci SALT z dne 24. julija 1970. Sovjetski predlog o omejitvi protiraketne mreže na sami glavni mesti ne zadovoljuje Američanov. Ko so se v jeseni leta 1969 začeli pogovori za omejevanje strateškega orožja, so Američani predlagali omejitev samo obrambnega orožja, medtem ko je zdaj položaj povsem nasproten ter se Rusi zavzemajo za omejitev takšnega orožja. Tedaj so sovjetski predstavniki predlagali omejevanje ofenzivnega orožja.

MED ŽIDI JE PREVEČ STROKOVNJAKOV

V bratislavski „Pravdi“, glasilu slovaške partije, je izšel članek, ki ga je napisal M. Koral proti sionizmu, češ da je ta agent imperializma. To se je pokazalo na leningrajskem procesu. Z Židi so simpatizirali tudi znani češki oziroma slovaški pisatelji in publicisti, kakor Jan Prochazka, Ladislav Mnacko in Vera Stovickova, ki so bili protisocialistično usmerjeni. Sovjetska zveza ne dovoljuje izseljevanja Židov, ker bi se ti radi borili proti Arabcem. Poleg tega ne smemo pozabiti, da so komunistične države potrošile mnogo denarja za izobrazbo Židov. Med njimi so visoko kvalificirani strokovnjaki (inženirji, znanstveniki, zdravniki itd.), ki bi se radi izselili iz Sovjetske zveze.

Z raketo z Zemlje na Mesec

(Nadaljevanje s 7. strani)

bi se počutil ob takšni hitrosti prav slabo, veliko slabše kakor na zemlji. Poleg tega še drugo vprašanje: kaj bi bilo, ko bi prišla raketa v območje lunine privlačnosti, ki je šestkrat manjša od zemeljne? Ni dvoma, da bo konstrukcija rakete takšna, da se bo mogla z enim gibom roke ali s samim vplivom teže avtomatsko zmanjšati tudi ekspanzija plinov. To je čisto lahko mogoče. Vzemimo pa, da bi se delovanje plinov popolnoma ustavilo ali da bi se pustilo, da bi raketa sama letela na Mesec nekako s hitrostjo 1 km in 700 m na sekundo — ali bi to ne bila zadostna hitrost, da bi se raketa pri padanju razbila na drobne kose, toliko prej, ker bi se med padanjem obračala?

Ta zelo važni detajl je močno zanimal strokovnjake, ki so v to smer napravili razne poizkuse. Neki ameriški inženjer fizik je pri proučevanju problema padanja ugotovil, da je mačka najpopolnejše telo, ki instinktivno čuti težo in se, kadar leti na tla, obrača tako, da se ujame vselej na noge. Znana reč je, da ne pade mačka nikoli na hrbet, s katerekoli višine jo vržete.

Ta okolnost je zanimala tudi konstruktorje nove rakete, ki so naposled rešili tudi ta problem, in sicer na ta način, da so izumili jako občutljivo magnetsko napravo, ki bo avtomatsko obračala raketo proti teži Meseca, tako da bo nazadnje padla na svoje prožne vzmeti, posebej uravnane za ateriranje ob tolikšni hitrosti in za različne terene.

Kakor se vidi, je preskrbljeno celo za popolnoma nenevarno ateriranje na mesecu. Raketa bo potovala od Zemlje do Meseca okoli 100 ur, torej štiri dni in pol. (Zanimivo, da so strokovnjaki že pred skoraj 40 leti tako točno izračunali čas raketnega poleta z Zemlje na Mesec! — Op. ur.) Od kraja poleta je deset kritičnih ur, dokler ne pride iz območja Zemlje. Potem bo preletela atmosfero v desetih minutah. Dve uri po odhodu že preide v glavno hitrost in ne bo več občutila vpliva zraka. V 40. uri bo vožnja absolutno strujanje kakor svetloba. Raketa bo v prostoru, kjer ni nič, ne svetlobe, ne zraka, ne razdalje, ne življenja — absolutno mrtvilo, mrtva točka vsemirja. V tistih trenutkih bo raketa v najkritičnejšem položaju, potem ko bo že napravila sto in sto tisoč kilometrov. Vprašanje pa je, ali bo krenila z mrtve točke v isti smeri. Krecanje bo ondi absurdno, ker ni tam ne prostora ne razdalj. A raketa bo vendarle letela. Ona bo letela skozi mrtvo točko z absolutno hitrostjo, s hitrostjo svetlobe.

Sicer bomo pa videli. Učenjaki napovedujejo, da pojdeta v kratkem dve raketi z Zemlje na Mesec. Ali jima bo uspelo, da bosta preleteli pot, na kateri ni ne dni, ne višine, ne smeri, ne zraka, koder bi človek mogel hoditi po stropu rakete kakor muha, kjer ni nobenega živega bitja — to je stvar bližnje bodočnosti. In tedaj, če to uspe, če se uresničijo vse domneve o življenju na Mesecu, le pomislite, koliko novih perspektiv za človeštvo, ki zdihuje in ječi pod pezo krize!

KATEHET JE NA POREDNO VPRAŠANJE UČENKE, ZAKAJ NI LJUBI BOG PREJ USTVARIL EVE KAKOR ADAMA, ODGOVORIL: „ZATO, KER BI PRI SVOJEM USTVARJALNEM DELU NE IMEL VEČ LJUBEGA MIRU. KAR NAPREJ BI KLEPETALA KAKOR DELAJO MNOGE NJENE HČERE.“

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.